

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Metsätalous

Noora Jämsén

METSÄNOMISTAJIEN NÄKEMYKSET METSÄNKÄYTTÖMUODOISTA JA
METSÄLAIN MUUTOKSISTA LUUMÄEN METSÄNHOITOYHDISTYKSEN
ALUEELLA

Opinnäytetyö 2013

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Metsätalous

JÄMSÉN, NOORA

Metsänomistajien näkemykset metsänkäyttömuodoista ja metsälain muutoksista Luumäen metsänhoitoyhdistyksen alueella

Opinnäytetyö

55 sivua + 6 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Jyri Mulari

Toimeksiantaja

Luumäen metsänhoitoyhdistys ry

Toukokuu 2013

Avainsanat

metsälaki, metsänkäsittelymenetelmät, metsänomistajat, tyytyväisyys, kyselytutkimus

Metsänomistajakunnan rakennemuutoksen myötä kysyntä monipuolisemmista metsäpalveluista on kasvanut. Moni metsänomistaja pitää tärkeänä puuntuotannon lisäksi myös metsän aineettomia arvoja. Myös metsälakiin tulee muutoksia ja se muuttuu salivammaksi. Rajoituksia väljennetään ja metsänomistajien vapaus ja myös vastuu lisääntyvät. Onkin tärkeää selvittää, kuinka muutokset vaikuttavat metsänomistajien asenteisiin ja tapaan käsitellä metsiä.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää metsänomistajien mielipiteitä erilaisista metsänkäyttömuodoista Luumäen metsänhoitoyhdistyksen alueella. Tarkoituksena oli kartoittaa metsänomistajien toiveita ja tavoitteita, sekä sitä tuleeko uusi metsälaki vastamaan niitä. Tavoitteena oli myös lisätä metsänomistajien tietoisuutta tulevista lakimuutoksista.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin postikyselyä. Kyselyitä lähetettiin 300 kappaletta ja vastausprosentiksi muodostui 45.

Tulosten perusteella vaihtoehtoisille metsänkäsittelytavoille olisi kysyntää, etenkin jos niistä ei koituisi metsänomistajalle kustannuksia. Moni on kuitenkin tyytyväinen nykyiseen lakiin ja menetelmiin. Suurin osa vastaajista kuului niin sanottujen monitavoitteisten ryhmään, eli heille metsällä on puuntuotannon lisäksi aineettomia arvoja.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Forestry

JÄMSÉN, NOORA

Forest owners' views about forest treatment methods and
changing forest law in the area of Forest Management
Accociation of Luumäki

Bachelor's Thesis

55 pages + 6 pages of appendices

Supervisor

Jyri Mulari, Lecturer

Commissioned by

Forest Management Accociation of Luumäki

May 2013

Keywords

forest law, forest treatment methods, forest owners,
satisfaction

Forest owners want more all-round forest services along with the structural change of forest owners' base. Many forest owners think immaterial values of the forest are also important, not only wood production. The forest law will also change. Restrictions will be relaxed and forest owners' freedom and responsibility will be increased. It is important to figure out how changes affect forest owners' attitudes and their way to handle their forest.

The purpose of this research was to determine forest owners' opinions towards different forest treatment methods in the area of Forest Management Accociation of Luumäki. The aim was also to find out wishes and aims of forest owners and how the new law will respond to them. Futhermore one goal was to increase their knowledge of prospective changes.

The research was carried out using a quantitative survey. The form was mailed to 300 forest owners. The reply per cent was 45.

According to the research forest owners are interested in alternative methods especially if they do not cause cost to them. Many are still satisfied with the present law and the way to handle forest. The majority of respondents have many objectives for forest owning.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
1.1	Työn tausta	6
1.2	Työn tarkoitus	8
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	8
2.1	Metsälaki	8
2.2	Lakiuudistus	8
2.3	Hakkuutavat	9
2.4	Energiapuunkorjuu	11
2.5	Jatkuva kasvatus, poiminta- ja pienaukkohakkuu	12
2.6	Metsien suojelu	13
2.7	Monikäyttö	15
2.8	Metsänomistaminen	15
2.9	Metsänomistajarakenne	15
2.10	Metsänhoitoyhdistyksen tehtävät	16
2.11	Luumäen metsänhoitoyhdistys ry	17
2.12	Aikaisemmat tutkimukset	18
2.12.1	Uusien metsänomistajien metsänomistukseen liittyvät asenteet, motiivit ja aikomukset	18
2.12.2	Metsänomistusrakenteen muutos ja palvelutarpeet	19
2.12.3	Metsänomistajien näkemykset metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamisesta	19
3	TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTOT	20
3.1	Perusjoukko ja otos	20
3.2	Aineiston hankinta	21
3.3	Tulosten analysointimenetelmä	22
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	22
4.1	Vastausaktiivisuus	22
4.2	Taustatiedot	22
4.3	Aktiivisuus ja metsänkäsittely	25
4.4	Suhde metsään	28
4.5	Toiveet ja tavoitteet	32

5	TULOSTEN TARKASTELU	40
5.1	Kyselytutkimuksen edustavuus	40
5.2	Tutkimuksen luotettavuus	40
5.3	Tulosten tarkastelu ja vertailu aiempiin tutkimuksiin	41
5.3.1	Taustatiedot	41
5.3.2	Aktiivisuus ja metsänkäsittely	42
5.3.3	Suhde metsään	43
5.3.4	Toiveet ja tavoitteet	45
6	PÄÄTELMÄT	49

LIITTEET

- Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje
- Liite 2. Metsälaki uudistuu & käsitteet
- Liite 3. Kyselylomake

1 JOHDANTO

1.1 Työn tausta

Metsänomistajarakenne muuttuu, mutta hitaasti. Metsänomistajien keski-ikä on vielä korkea, metsänomistajiksi tullaan edelleen lähellä eläkeikää. Suuret ikäluokat, vuosina 1945-1950 syntyneet, omistavat viidenneksen Suomen yksityismetsistä. Toisaalta nuoria metsänomistajia on aiempaa enemmän. Merkittävä metsäomaisuus siirtynee uudelle, kaupunkilaissukupolvelle 10-15 vuoden kuluttua. (Rämö & Toivonen 2009 11.)

Metsäpalveluiden kysyntä lisääntyy huomattavasti lähitulevaisuudessa (Hänninen 2010, 12). Erilaiset metsänomistajat ovat kiinnostuneet erilaisista palveluista. Etämetsänomistaja ja uusi metsänomistaja suhtautuvat metsäänsä todennäköisesti eri tavalla kuin tilallaan asuva tai vuosikymmeniä metsäänsä hoitanut omistaja. Joku tekee tilallaan lähes kaiken itse, toinen haluaa teettää työt, esimerkiksi pitkän matkan tai ajanpuutteen vuoksi. Yhdelle metsällä on lähinnä taloudellista arvoa, toiselle kyseessä on virkistymispaikka, jolloin maisemalliset arvot korostuvat.

Metlan perhemetsätaloutta ja metsäpolitiikkaa koskeva hanke (3458) kertoo, että tulevat metsänomistajat muistuttavat arvoiltaan muuta väestöä, mutta ympäristöarvot painottuvat. Tavoitteet pysyvät oletettavasti samankaltaisina, tosin esimerkiksi hiilensidontaan tai bioenergiaan liittyvät näkökohdat voivat korostua. Suurimmat muutokset liittyvät todennäköisesti erilaisten tavoitteiden tärkeyteen: puuntuotannon ulkopuolisten tavoitteiden merkitys korostuu, mikä saattaa heikentää yksityismetsien puun tarjontaa. (Metla 2013.)

Hankkeessa todetaan, että: *”Metsäpolitiikan kannalta on tärkeää, että tulevat metsänomistajat luottavat metsäammattilaisten asiantuntemukseen. Kasvava ”virkistäytyjien” ja ennen kaikkea ”tietämättömien” joukko on kuitenkin ensin tavoitettava. Uudet metsänomistajat kaipasivat henkilökohtaista neuvontaa mutta pitivät internet-palveluja myös hyvänä tietolähteenä.”* (Metla 2013.)

Metsien käsittely Suomessa perustuu metsikkötalouteen, jossa kasvatetaan tasaikäisiä ja –rakenteisia metsiköitä. Kasvatusmenetelmään kuuluu olennaisesti päätehakkuu,

joka yleensä toteutetaan avohakkuuna, minkä jälkeen seuraa metsänviljely. (Luontaisista uudistamista käytetään sille sopivissa metsiköissä.) Kiinnostus avohakkuuttomaan metsänkasvatukseen on kuitenkin lisääntynyt. (Kumela & Hänninen 2011, 7.)

Metsänkäsittelymenetelmillä tarkoitetaan niitä tapoja, joilla metsiä hoidetaan ja hakataan. Metsälaki määrittelee metsänhoidon minimivaatimukset eli puuston käsittelylle asetetut vähimmäisvaatimukset, jotka jokaisen metsänomistajan tulee täyttää metsää käsitellessään. Lain määrittelemiä rajoja tarkennetaan asetuksella. Käytännön metsänhoitoa opastetaan Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion julkaisemissa Hyvän metsänhoidon suosituksissa (2008). Lisäksi lähes kaikki Suomen metsät kuuluvat metsäsertifioinnin (PEFC) piiriin, jossa on asetettu vaatimuksia metsien hoidolle. (Kumela & Hänninen 2011, 7.)

Nykyinen metsälaki (1093/1996), kuten sen edeltäjät aina vuodesta 1886 lähtien, lähtee siitä, että metsää ei saa hävittää. Hävittäminen on estetty kolmella tapaa. Ensimmäkin uudistushakkuulle on asetettu tietyt puuston järeyttä ja ikää koskevat vähimmäisvaatimukset, joista vähintään toisen täytyy ylittyä ennen uudistushakkuuta. Toiseksi uudistushakkuuala täytyy päätehakkuun jälkeen aina taimettaa joko luontaisesti tai viljellen. Kolmanneksi kasvatuskelpoista metsää ei saa hakata liian harvaksi. (Kumela & Hänninen 2011, 7.)

Metsälaki on kuitenkin muuttumassa. Kesäkuussa 2012 valmistui maa- ja metsätalousministeriön asettaman työryhmän esitys metsälain uudistamisesta. Metsänomistajien vapaus ja vastuu lisääntyvät. Näin ainakin uutisoivat Metsälehti Makasiini *”Uusi metsälaki huomioi erilaiset tarpeet”* (5.7.2012) ja Maaseudun tulevaisuus *”Uusi metsälaki toisi metsänomistajille vapautta ja vastuuta”* (17.8.2012).

”Uudistuksen myötä motivoidaan erityyppisiä metsänomistajia hoitamaan metsiään entistä aktiivisemmin. Näin lisätään innovatiivisuutta ja metsätalouden kannattavuutta. Myös vaikutukset metsäluonnon monimuotoisuuteen ovat positiiviset”, kertoo esityksen vastaanottanut maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen. Uudistuksella on pyritty lisäämään metsänomistajan omaa päätäntävaltaa oman metsäomaisuutensa hoidossa niin, että samalla turvataan metsätalouden kestävyys. *”Uusien toimintavaihtoehtojen mahdollisuus todennäköisesti lisää myös passiivisten metsänomistajien kiinnostusta omien metsiensä hoitoon”*, sanoi MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Mikko Tirola. (Niemi 2012.)

Mutta kuinka paljon lakimuutokset todella vaikuttavat metsänomistajien tapoihin käsitellä metsiään? Uudistetaanko tulevaisuudessa metsää lyhyemmällä kiertojalla tai yleistyvätkö jatkuva kasvatus ja pienaukkohakkuut?

1.2 Työn tarkoitus

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää metsänomistajien mielipiteitä erilaisista metsänkäyttömuodoista Luumäen metsänhoitoyhdistyksen alueella. Tarkoitus on kartoittaa metsänomistajien toiveita ja tavoitteita, sekä sitä tuleeko uusi metsälaki vastaamaan niitä. Tavoitteena on myös lisätä metsänomistajien tietoisuutta sekä tulevista lakimuutoksista että vaihtoehtoisista metsänkäsittelytavoista.

Suomessa metsäsuunnittelun tavoitteena on perinteisesti ollut kuutiotuoton maksimointi. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena onkin selvittää metsänomistajien metsään liittyviä motiiveja. Asiakkaiden segmentointi ja toiveiden kartoittaminen auttaa markkinoinnissa ja palvelujen kohdentamisessa.

2 TEOREETTINEN VIIITEKEHYS

2.1 Metsälaki

”Tämän lain tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään.” (Metsälaki 1996).

Metsälain tavoitteena on turvata metsien taloudellinen tuotto ja säilyttää niiden biologinen monimuotoisuus. Metsälaki ja -asetus säätelevät mm. puuston kasvatustiheyttä, uudistushakkuuta ja sen ajankohtaa sekä metsänuudistamisessa käytettäviä puulajeja. Lisäksi metsälaille turvataan metsien erityisen arvokkaiden elinympäristöjen säilyminen. (MTK 2013.)

2.2 Lakiuudistus

Maa- ja metsätalousministeriön asettaman työryhmän esitys metsälain uudistamisesta valmistui kesällä 2012. Lakiehdotus on nyt lausuntokierroksella ja uusi laki astunee

voimaan vuonna 2014. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi metsälain muuttamisesta (Luonnos 8.2.2013) kerrotaan muun muassa, että ”*metsälakiin tehtäisiin merkittäviä sisällöllisiä muutoksia metsätalouden sekä puuta käyttävän teollisuuden toimintaedellytysten edistämiseksi, maanomistajan omaisuuden suojan parantamiseksi, metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja metsälain valvonnan yksinkertaistamiseksi*”.

Suurin muutos lienee uudistamishakkuiden ikä- ja järeyskriteereistä luopuminen, eli metsän saa jatkossa uudistaa minkä ikäisenä ja kokoisena vain. Uuden metsän syntymisestä hakatun tilalle pitää huolehtia vain, jos uudistushakkuun pinta-ala on yli puoli hehtaaria. Yli puolen hehtaarin uudistushakkuualalla on uudistamisvelvoite. Etelä-Suomessa aikaa taimikon aikaansaamiseen on seitsemän, Pohjois-Suomessa 20 vuotta. Uudistamisvelvoite on täytetty, kun alueella on elinkelpoinen, puolimetrinen taimikko. Nykyvaatimus taimikonpituudelle on 1,3 metriä. Metsänkäyttöilmoitus pitää tulevaisuudessa jättää seitsemän päivää ennen hakkuuta. Nykyinen määräaika on kaksi viikkoa. (Metsälehti 2012.)

Erittäin tärkeitä elinympäristöjä käsittelevä pykälä on uudessa laissa numero 11 eikä enää pykälä 10. Listaan tulee myös muutama uusi kohde (esim. metsäkorte- ja muurainkorpi sekä letot koko Suomessa) ja vanhoja määritellään tarkemmin, kuten että kohteiden tulee olla pienialaisia ja selvästi ympäristöstään erottuvia. (Metsälehti 2012)

Yläharvennus eli suurimpien puiden poisto, pienaukkohakkuut ja eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatus ovat jatkossa normaaleja metsänkäsittelymuotoja siinä missä nykyiset avohakkuut ja harvennukset. Käsittelyalueelle on kuitenkin jäätävä minimimäärä hyväkasvuisia ja -laatuisia puuta. Puolen hehtaarin pienaukkoja ei siis voi tehdä vierä vierä ja välttää näin metsän uudistaminen. Vähätuottoisilta ojitetuilta soilta sen sijaan saa hakata puut eikä niille tarvitse perustaa uutta metsää. Metsän saa uudistaa jatkossa myös esimerkiksi kynäjalavan, tervalepän tai saarnen taimilla, jos ne sopivat kasvupaikalle. (Metsälehti 2012.)

2.3 Hakkuutavat

Hakkuut jaetaan yleensä uudistus- ja kasvatushakkuisiin. Uudistushakkuut ovat useimmiten avohakkuita. Avohakkuu tehdään yleensä viljelyä varten. Kuitenkin pienillä uudistusaloilla luotetaan joskus reunametsänsiemennykseen, jolloin puhutaan

kaistalehakuusta. Kaistalehakuuta käytetään lähinnä korpijuoteissa ja Pohjois-Suomen kankaiden suurilla kuvioilla. (Tapio 2008, 155.)

Uudistushakkuuta ovat myös siemen- ja suojuspuuhakkuut. Siemenpuuhakkuu on yleinen männyn ja rauduskoivun uudistamisessa. Hakkuu ajoitetaan hyvälle siemenvuodelle, ja hakkuussa jäljelle jätetään riittävä määrä hyviä siemenpuita. Männyllä siemenpuuhakkuut onnistuvat parhaiten karuilla kasvupaikoilla. Hieskoivulla siemenpuuhakkuuta ei juurikaan käytetä, sillä hieskoivua syntyy muutenkin riittävästi. (Tapio 2008, 155-156.)

Suojuspuuhakkuu on kuuselle soveltuva menetelmä, jos uudistettava ala on taimettu hyvin jo ennen hakkuuta. Siemenpuustoa tiheämmän suojuspuuston tarkoituksena on siementämisen lisäksi luoda puolivarjoiset ja suotuisat olosuhteet kuusen taimettumiselle. Sekametsikkö on puhdasta kuusikkoa parempi uudistettava. Ylispuuhakkuu taas tarkoittaa siemen- ja suojuspuiden tai itsestään taimettuneen metsikön ylispuiden poistamista heti, kun taimikko on vakiintunut. (Tapio 2008, 156.)

Harvennushakkuuta eli kasvatushakkuuta voidaan tehdä monella eri tavalla. Harvennustavalla tarkoitetaan sitä periaatetta, jonka mukaan harvennuksessa poistettavat puut valitaan. Yksinkertaisin tapa on systemaattinen harvennus, jossa poistettavat puut valitaan järjestelmällisesti ennalta määrätyn periaatteen mukaisesti. Parhaiten menetelmä toimii, jos tavoitteena on ainoastaan tiheyden vähentäminen eikä puiden koolla tai laadulla ole väliä. Suomalaisessa metsänkasvatuksessa on kuitenkin tavoitteena yleensä korkealaatuisen tukkipuun kasvattaminen. Silloin kiinnitetään huomiota puiden sijaintiin ja kasvamaan jätettävien puiden kokoon, laatuun ja elinvoimaisuuteen. Vallitsevia harvennuksia ovat siis erityyppiset valikoivat harvennukset, kuten ala- ja yläharvennus sekä laatuharvennus. (Tapio 2008, 182.)

Yleisin harvennustapa nykyään on alaharvennus. Siinä poistetaan pääosin kilpailussa tappiolle jääneitä pienimpiä puita ja muuten heikkoja ja huonolaatuisia puita. Kasvamaan jätetään laadultaan parhaimmat pää- ja lisävaltapuut. (Tapio 2008, 182.)

Yläharvennuksessa taas poistetaan pienimpien ja huonolaatuisimpien puiden lisäksi myös suurimpia valtapuita silloin, kun niiden tilalle jää kasvamaan riittävä määrä hyvälaatuisia lisävaltapuita. Yläharvennusten avulla voidaan lisätä välittömiä hakkuutuloja, jolloin tulot ovat alaharvennusta korkeammat. Kasvamaan jäävän puuston järeys

on kuitenkin yläharvennuksen jälkeen pienempi, ja päätehakkuu voi myöhästyä tai päätehakkuutulot madaltua. Suurin riski yläharvennusta käytettäessä liittyy puunkorjukseen. Hakkuussa kasvamaan jätettävien puiden tarkka valinta ja riittävän puustopääoman säilyttäminen ovat hakkuukoneen kuljettajalle suuria haasteita. Varovainen yläharvennus sopii parhaiten metsikön viimeiseksi harvennukseksi. Sen sijaan pitkään ylitieheinä kasvaneisiin metsiin ja karuille kasvupaikoille yläharvennus ei sovi kiertoajan liiallisen pitenemisen vuoksi. (Tapio 2008, 182.)

Laatuharvennus on yläharvennuksen muoto, jota voidaan käyttää etenkin männiköiden ensiharvennuksissa. Kasvukilpailussa häviölle jääneet väli- ja aluspuut poistetaan. Lisäksi poistetaan suurimpia, paksuoksaisia tai muuten heikkolaatuisia, suuren kasvutilan vieviä puita, joilla ei ole edellytyksiä kehittyä tukkirungoiksi. Näin saadaan kasvutilaa laadullisesti parhaille lisävaltapuille. (Tapio 2008, 183.)

Harvennuksista erotetaan yleensä ensiharvennus, joka tarkoittaa metsän ensimmäistä myyntikelpoista puuta tuottavaa hakkuuta. Metsänhoidollisesti se on tärkein harvennus, mutta hakkuutulojen takia sen merkitys muihin hakkuusiin ei ole kovinkaan suuri. Tärkeää hakkuussa on ajoitus ja voimakkuus ja ennen hakkuuta tehty taimikonhoito ja/tai nuoren metsän hoito. (Tapio 2008, 183.)

Myöhemmät harvennukset edistävät puuston järeytymistä tukkipuuston mittoihin. Harvennuskertoja tarvitaan yhdestä kolmeen kertaan. Harvennusten lukumäärästä ei kuitenkaan ole olemassa yhtä oikeaa totuutta, sillä niiden tarpeellisuus riippuu pitkälti metsänkasvatuksen tavoitteista. Yksittäisen metsikön harvennusten ajoittamiseen ja harvennusvoimakkuuteen vaikuttavat puuston ominaisuuksien lisäksi esimerkiksi metsänomistajan taloudellinen tilanne, halukkuus ja mahdollisuus omatoimisiin hakkuusiin sekä koko metsikön rakenne ja hakkuutarve. (Tapio 2008, 187.)

2.4 Energiapuunkorjuu

Kumelan ja Hännisen (2011, 53) mukaan energiapuun käyttö on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Energiapuuksi kerätään päätehakkuualoille hakkuutähteenä jääviä latvuksia ja oksia sekä kantoja ja nuoren metsän harvennuskohteilta pienpuuta. Myös ainespuuta korjataan jossain määrin energiapuuksi.

Energiapuuharvennus sopii nuoriin metsiin, joissa taimikonhoito on jäänyt puutteelliseksi ja korjattavissa olevan ainespuun määrä on vähäinen. Energiapuun korjuuseen saa useissa tapauksissa valtion rahoitustukea. Kestävän metsätalouden rahoituslaki (KEMERA) ohjaa voimakkaasti energiapuun korjuuta. (Tapio 2007, 72.)

Energiapuun korjuu vaikuttaa puuntuotokseen, sillä korjuun yhteydessä metsästä poistuu orgaanista ainetta ja ravinteita. Harvennusemetsien ravinteiden häviämisestä ja tulevasta kasvusta on kannettu huolta. Suurin ongelma on kuitenkin harvennusten laatu. (Tapio 2008, 430, 431.)

Maiseman ja virkistyskäytön kannalta energiapuun korjuulla on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Latvusmassan ja hakkuutähteiden korjuuta pidetään hyvänä, sillä se lisää kulkukelpoisuutta ja koetaan maiseman osalta myönteisemmäksi. (Tapio 2008, 433.)

2.5 Jatkuva kasvatus, poiminta- ja pienaukkohakkuu

Jatkuva kasvatus tarkoittaa käytännössä eri-ikäisen metsän kasvatusta, josta käytetään myös nimitystä metsänhoidollinen harsinta. Tavoitteena on säilyttää metsä pysyvästi peitteellisenä ja puusto lähes muuttumattomana. Metsää käsitellään usein toistuvilla ja lievillä hakkuilla, joissa poistetaan suurimpia puita tai puuryhmiä. Metsä uudistuu poistettujen puiden paikoille syntyneisiin pienaukkoihin. Eri-ikäisen metsän kasvatus onnistuu vain varjostusta sietävillä puulajeilla. Suomessa kuusi on ainakin tällä hetkellä ainoa taloudellisesti merkittävä varjostusta sietävä puulaji. Parhaiten jatkuva kasvatus onnistuu valmiiksi eri-ikäisissä metsissä. (Tapio 2008, 196.)

Yleisintä eri-ikäisen metsän kasvatus on Keski-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa, jossa kasvaa luontaisesti hyvin varjoa sietäviä puulajeja ja kosteus on riittävä luontaiseen uudistumiseen. Meillä jatkuvan kasvatuksen toimivuutta on tutkittu lähinnä Etelä-Suomen kuusikoissa. Menetelmää ei siis pohjoisella havumetsävyöhykkeellä ole juurikaan sovellettu. Poimintahakkuiden väärinkäyttö taas johti määrämittaharsinnan yleistymiseen Pohjoismaissa. Tukkipuuta hakattiin lyhyin väliajoin uudistamisesta välittämättä. Seurauksena kasvu romahti ja uudistuminen vaikeutui. (Valkonen 2005, 114.)

Tutkimustulokset jatkuvasta kasvatuksesta ovat vasta alustavia ja osittain ristiriitaisia. Esimerkiksi Timo Pukkala, Erkki Lähde ja Olavi Laiho väittävät kirjassaan *Jatkuva kasvatus*, että jatkuva kasvatus on metsänomistajalle kannattavampaa kuin avohakkuihin perustuva viljelytalous. Vaikka viljelykustannuksia ei aiheudukaan, koneellisen korjuun toteutus ja sen kannattavuus on jatkuvan kasvatuksen käytännön ongelma. Yksittäisten suurten puiden poiminta laajoilta alueilta nuorta puustoa ja taimia vahingoittamatta on vaikeaa ja kallista nykyisellä korjuukalustolla. (Mehta.fi.)

Myös juurikäävän leviämisestä on ristiriitaista tietoa. Aiemmin on oletettu, että jatkuva kasvatus pahentaa juurikäävän leviämistä usein toistuvien hakkuiden takia. Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamistyöryhmä Marcus Walsh, (Innofor Oy) ja Sauli Valkonen väittää, ettei juurikäpä leviä, jos ei anneta. Kirjassa *Jatkuva kasvatus* sanotaan myös, ettei avohakkuilla päästä eroon juurikäävästä, vaan ainoa ratkaisu on puulajin vaihto, mikä onnistuu jatkuvassa kasvatuksessa yhtä hyvin kuin tasaikäismet-sätaloudessa. Walsh ja Valkonen ovat sitä mieltä, ettei jatkuvaa kasvatusta pitäisi ver-rata tasaikäisen metsän kasvatukseen. (Mehta.fi.)

Kiinnostus jatkuvaan kasvatukseen johtuu pääosin maisemasyistä. Toisaalta myös ikääntyneiden, ylitiheiden yhden puulajin metsissä sattuneet lumi- ja myrskytuhot ovat lisänneet kiinnostusta eri-ikäisten sekametsien kasvatukseen. Metsien monikäytön ja monimuotoisuuden kannalta jatkuva kasvatus on kannattava vaihtoehto ja soveltuu esimerkiksi maisema- ja puistometsiin, joissa puuntuotanto ei ole päätarkoitus. Poi-minta- ja pienaukkohakkuut soveltuvat myös metsille, joilla on eriasteisia suojelupää-töksiä, mutta hakkuut on silti sallittu. (Valkonen, Sirén & Piri 2010, 31.)

Walsh ja Valkonen olisivat kiinnostuneita tietämään lisää siirtymisestä tasaikäisestä erirakenteiseen metsään, kaksijaksoisen metsänkasvatuksen kannattavuudesta, kun lähdetään pienaukosta tai suojuspuuhakkuusta sekä hakkuutekniikan optimoinnista jatkuvalla kasvatuksella. He toivovat myös sosiologisia ja ekologisia tutkimuksia jat-kuvan kasvatuksen kokonaisvaikutuksista yhteiskunnassa ja luonnonhoidossa ja kan-nattavuusvaihtoehtojen optimointityökalua neuvojille. (Walsh & Valkonen 2012.)

2.6 Metsien suojele

Arvokkaat elinympäristöt erottuvat ympäröivistä metsistä tiettyjen selvästi havaittavi-en ominaisuuksien perusteella. Niiden säilyminen on tärkeää, jotta monien harvinais-

ten lajien elinmahdollisuudet turvattaisiin myös talousmetsissä. Osa arvokkaista elinympäristöistä on turvattu luonnonsuojelulain ja metsälain säädöksillä. Tarkennuksia säädöksiin on tulossa lakiuudistuksen myötä. Arvokkaiden elinympäristöjen ominaisuuksien turvaamista edistetään myös metsänomistajien vapaaehtoisella päätöksellä metsäsertifioinnin tai suositusten mukaisesti. (Meriluoto & Soininen 2002, 17.)

Metsänomistaja voi saada kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisista varoista verotonta metsätalouden ympäristötukea korvauksena arvokkaiden luontokohteiden säilyttämisestä aiheutuvista tulonmenetyksistä. Ympäristötuen sopimusaika on kymmenen vuotta. (Maanomistajainliitto 2013.)

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman 2008-2016 eli METSO:n tavoitteena on lisätä Suomen luonnon monimuotoisuutta ja estää harvinaisten lajien häviäminen. Luonnon monimuotoisuutta voidaan lisätä suojelemalla ja hoitamalla monimuotoisuuden kannalta merkittäviä elinympäristöjä. (Maanomistajainliitto 2013.)

Metsänomistajat voivat tarjota vapaaehtoisesti arvokkaita metsäelinympäristöjä suojeleluun. Suojelu voi olla määräaikaista tai pysyvää. Halutessaan alueen voi myös myydä valtiolle suojelualueeksi. Kohteet valitaan luonnontieteellisin perustein. Kohteen arviointiin saa apua metsänhoitoyhdistyksestä. Päätöksen kohteen soveltuvuudesta METSO-kohteeksi tekee metsänomistajan tarjouksen pohjalta joko metsäkeskus tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY). (Maanomistajainliitto 2013.)

Metsä voidaan myös suojella pysyvästi, jolloin alueelle perustetaan yksityinen suojelualue, tai sitten alue voidaan myydä tai vaihtaa valtiolle. Suojelualuetta perustettaessa ELY:n ympäristöviranomaiset tekevät pysyvän rauhoitus sopimuksen, joka sitoo myös alueen seuraavia omistajia. (Maanomistajainliitto 2013.)

Natura 2000 -alueiden verkostolla suojellaan koko Euroopan unionissa tärkeitä luontotyyppisiä ja lajeja. Tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Suurin osa Natura 2000 -kohteista on sisältyy luonnonsuojelu- tai erämaalakeihin ja erilaisiin suojeluohjelmiin. (Metsähallitus 2013.)

2.7 Monikäyttö

Metsien monikäyttö tarkoittaa metsien käyttämistä samanaikaisesti moneen eri tarkoitukseen. Metsillä on monia muita käyttömuotoja puuntuotannon lisäksi. Metsiä käytetään monenlaiseen virkistytymiseen. Virkistyskäyttö sisältää kaiken tapahtuvan oleskelun ja liikkumisen jalan, hiihtäen, pyöräillen tai moottoriajoneuvolla, kun tarkoituksena on liikunta, maisemien ihailu, luonnonharrastaminen, retkeily, telttailu, metsästys, kalastus, veneily ja virkistysluonteinen marjastus ja sienestys. Jokamiehenoikeudet mahdollistavat luonnontuotteiden, kuten sienten, marjojen ja yrttien keräämisen sekä luonnossa liikkumisen yleensä. Monikäyttöön kuuluvat myös riistanhoito ja metsästys, jäkälänkeruu, porotalous ja turvetuotanto. Niitä koskee oma lainsäädäntö ja maanomistajalta tarvitaan aina lupa. (Metsätilastollinen vuosikirja 2012, 201-203.)

Luontomatkailu on yleistynyt ja kansallispuistojen kävijämäärät ovat kasvaneet vuosittain. Maiseman merkitys on korostunut, ja se huomioidaan entistä paremmin myös metsätaloudessa.

2.8 Metsänomistaminen

Yksityiset henkilöt omistavat 61 % Suomen metsämaan kokonaispinta-alasta. Yksin tai puolison kanssa omistetaan 45 %, verotusyhtymien kautta 9 % ja kuolinpesinä 6 % metsämaan kokonaisalasta. Seuraavaksi suurin metsämaan omistajaryhmä oli julkinen sektori (valtio, kunnat, seurakunnat ja muut julkiset yhteisöt) 28 %:n osuudella. Osakeyhtiöiden osuus metsämaan kokonaispinta-alasta on 9 % ja yhteismetsien 2 %. Muiden omistajaryhmien osuus jää alle puoleen prosenttiin. (Metsätilastollinen vuosikirja 2012, 38.)

Vuonna 2010 yksityisten henkilöiden omistamia vähintään kahden metsämaahehtaarin metsätilakokonaisuuksia oli 347 000 kappaletta. Keskimääräinen tilakoko on 30,1 ha. Metsätilakokonaisuudella tarkoitetaan kaikkia saman metsänomistajan omistamia metsäkiinteistöjä koko maassa. (Metsätilastollinen vuosikirja 2012, 38.)

2.9 Metsänomistajarakenne

Metsänomistajista maanviljelijöiden osuus on vähentynyt, kun taas palkansaajien, eläkeläisten, yhtymien ja perikuntien osuus on kasvanut. Suurin osa metsänomistajista on

eläkeläisiä. Metsänomistajien keski-ikä on yli 60 vuotta. Huomattavaa on, että iäkäämpien metsänomistajien on todettu myyvän puuta vähemmän kuin nuoremmat. Metsänomistajista tilalla asuu 42 %:a, samalla paikkakunnalla 23 %:a ja muualla 35 %:a. Suurin osa metsänomistajista asuu vielä maaseudulla, mutta muualla asuvien metsänomistajien määrä on koko ajan noussut. Uusista metsänomistajista puolet asuu kaupungeissa ja taajamissa. (Hänninen 2010.)

Metsänomistusrakenteessa tapahtuneiden muutosten vuoksi myös metsien arvostuksessa on tapahtunut muutosta. Metsien taloudellinen merkitys on vähentynyt ja aineettomien arvojen merkitys korostunut. Säännöllisten metsätulojen merkitys on vähentynyt. Uusista metsänomistajista 20 % on kiinnostunut metsien vapaaehtoisesta suojelusta. Metsänomistajien tavoitteet ovat muuttuneet monimuotoisemmiksi, ja tämän ansiosta kiinnostus erilaisiin metsänkäsittelymenetelmiin on lisääntynyt. Metsänomistajien omatoimisuuden on arveltu laskevan, etenkin hankintahakkuiden ennakoimaan vähentyvän. (Hänninen 2010.) Uudet metsänomistajat haluavat metsistään myös tuloja, mutta metsät koetaan ennen kaikkea virkistyspaikoiksi (Rämö & Toivonen 2009, 34).

2.10 Metsänhoitoyhdistyksen tehtävät

Metsänhoitoyhdistys on metsänomistajien rahoittama ja hallinnoima yhdistys, jota varten on säädetty laki metsänhoitoyhdistyksistä. Metsänhoitoyhdistyksen päätarkoituksena on edistää metsänomistajien harjoittaman metsätalouden kannattavuutta sekä muiden heidän metsätalouteen liittyvien tavoitteidensa toteutumista. (Laki metsänhoitoyhdistyksistä 1998)

Metsänhoitoyhdistyksiä oli vuoden 2012 alussa 103 ja niiden toimialue kattaa koko maan. Metsänhoitoyhdistysten palveluihin kuuluvat puukauppa, metsänhoito, suunnittelu- ja arviointipalvelut sekä koulutus ja neuvonta. Kuitenkin myös laki metsänhoitoyhdistyksistä tulee muuttumaan, todennäköisesti vuoden 2014 alusta. Vielä nykyään kaikilta vähintään neljä hehtaaria omistavilta metsänomistajilta kerätään metsänhoitomaksua. Maksu koostuu perusmaksusta ja hehtaarimaksusta, jonka yhdistys itse päättää. Kaikki metsänhoitomaksua maksavat metsänomistajat ovat automaattisesti metsänhoitoyhdistyksen jäseniä. Jäsenyydestä voi irtisanoutua. (Metsänhoitoyhdistys 2013a.)

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen linjasi 24.5.2012 metsänhoitoyhdistyslain uudistamisen periaatteet. Lain uudistamisen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa tasapuolinen kilpailuasema eri toimijoille metsäpalvelumarkkinoilla. Samalla halutaan toteuttaa metsänomistajien valinnanvapautta palvelujen hankinnassa. Lakiuudistuksessa poistuvat yhdistysten toimialuerajat siten, että asiakas voi valita itselleen sopivimman yhdistyksen. Yhdistyksen jäsenyydestä vapautuu ilmoitusmenetelyllä ilman kuluja. Metsänhoitoyhdistys rahoittaa toimintansa keräämällään jäsenmaksuilla ja liiketoiminnan tuotoilla. Pakollinen, verohallinnon keräämä metsänhoitomaksu poistuu uudistuksessa. Metsänhoitoyhdistysten toiminnan rajoitteet poistetaan metsänomistajille tarjottavista palveluista, jolloin yhdistys voi harjoittaa jäsentensä haluamaa palvelutoimintaa. Metsänomistajien päätösvalta yhdistyksissä kasvaa. Laissa tullaan kuitenkin edelleen määrittämään metsänhoitoyhdistysten metsäpoliittiset tavoitteet ja tehtävät. (Metsänhoitoyhdistyslaki remonttiin 2012.)

2.11 Luumäen metsänhoitoyhdistys ry

Luumäen metsänhoitoyhdistys perustettiin 1934. Yksityismetsien pinta-alaa yhdistyksen alueella on 47 160 hehtaaria. Metsälön pinta-ala taas on keskimäärin 31,4 hehtaaria. Yhdistys tekee valtaosan alueen puunmyyntisuunnitelmista ja suuren osan puukaupoista metsänomistajien valtuuttamana. Yhdistyksen korjuupalveluna hakataan noin 10 000–15 000 m³ vuodessa. Alueensa metsänhoitotöitä yhdistys tekee noin 80 %. (Metsänhoitoyhdistys 2013b.)

Luumäen metsänhoitoyhdistys tarjoaa puukauppa- ja metsänhoitopalveluiden lisäksi erikoispalveluja, kuten metsäsuunnittelua, arviointeja ja veroneuvontaa. Puukauppa-palveluihin kuuluu puunmyynninsuunnittelu, puukaupan kilpailuttaminen, korjuun valvonta ja hankintapalvelu. (Metsänhoitoyhdistys 2013b.)

Puunmyynnin suunnittelun tarkoituksena on auttaa metsänomistajaa saamaan mahdollisimman suuri hyöty tulevasta hakkuusta. Puunmyynnin suunnittelulla neuvotaan metsänomistajaa metsänhoidollisesti kiireellisten kohteiden hakkuista ja ottamaan huomioon vallitseva puukaupallinen tilanne. Puunmyynnin suunnittelussa huomioidaan hakkuuseen liittyvät lainsäädännön määräämät asiat, suojelurajaukset, metsänhoitosuosituksot, uudistamistoimenpiteet, maisemanhoitoon liittyvät ympäristöasiat,

metsäsertifioinnin vaatimukset sekä hoidetaan tarvittavat yhteydet virallisiin tahoihin. (Metsänhoitoyhdistys 2013c.)

Metsänhoitoyhdistys valvoo puunkorjuuta ja mittausta. Valvonnasta sovitaan metsänomistajan kanssa valtakirjakaupan yhteydessä tai erillisellä toimeksiannolla. Puukauppavaltakirjan perusteella korjuuta valvotaan kokonaisvaltaisesti. Erillinen toimeksianto voi koskea koko korjuuta tai osaa siitä. (Metsänhoitoyhdistys 2013c.)

Hankinta- ja korjuupalvelu on metsänomistajan lukuun tehtävää puunkorjuuta ja puunvälitystä. Metsänhoitoyhdistys hoitaa kaikki puukauppaan ja puunkorjuuseen liittyvät tehtävät metsänomistajan puolesta valtakirjalla. (Metsänhoitoyhdistys 2013c.)

Luumäen metsänhoitoyhdistys tekee Metsäkeskuksen kanssa yhteistyössä tilakohtaisia metsäsuunnitelmia. Metsäsuunnittelu tapahtuu etupäässä alueellisena suunnitteluna. Tilakohtainen metsäsuunnitelma on perusta hyvälle metsänhoidolle ja kestäväälle metsätaloudelle. Metsäsuunnitelmaa laadittaessa pyritään olemaan yhteydessä metsänomistajaan, jolloin voidaan paremmin huomioida metsänomistajan metsänhoidolliset tavoitteet jo suunnitelman tekovaiheessa. Voimassa olevan metsäsuunnitelman omistaville metsänomistajille maksetaan korkeampia metsänhoidon tukia kuin niille, joilla ei ole voimassa olevaa metsäsuunnitelmaa. Metsäsuunnitelmasta on apua metsien hoito- ja hakkuutöiden ajoituksessa ja eri vaihtoehtojen vertaamisessa. (Metsänhoitoyhdistys 2013d.)

2.12 Aikaisemmat tutkimukset

2.12.1 Uusien metsänomistajien metsänomistukseen liittyvät asenteet, motiivit ja aikomukset

Anna-Kaisa Rämö ja Ritva Toivonen (2009) tarkastelivat tutkimuksessaan uusien metsänomistajien eroavaisuuksia taustapiirteissä ja tavoitteissa verrattuna muuhun metsänomistajakuntaan. Julkaisu kuuluu Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteihin. Tutkimuksen taustalla on rakennemuutos metsänomistajakunnassa. Rämön ja Toivosen mukaan tuleviin muutoksiin varautuminen edellyttää tietoa tulevien metsänomistajien metsätalouteen liittyvistä asenteista ja käyttäytymisestä. Niistä voidaan saada viitteitä tarkastelemalla nykyisiä uusia metsänomistajia.

Tutkimuksen tulokset perustuvat vuonna 1999 tai sen jälkeen metsänomistajiksi tulleille suomalaisille kohdistettuun valtakunnalliseen postikyselyyn. Kysely toteutettiin keväällä 2008. Kyselylomake lähetettiin 150 metsänomistajalle. Tutkimus on osa laajempaa kokonaisuutta ”Yksityismetsänomistajakunta muutoksessa: Tulevaisuuden metsänomistaja vuonna 2030”.

2.12.2 Metsänomistusrakenteen muutos ja palvelutarpeet

Harri Hännisen (2010) tutkimus on osa Metlan perhemetsätaloutta ja metsäpolitiikkaa koskevaa hanketta. Tulokset perustuvat valtakunnallisen Metsänomistaja 2010 – tutkimuksen aineistoon, joka kerättiin keväällä 2009. Tutkimukseen osallistui 6 317 metsänomistajaa. Raportti ilmestyi keväällä 2010. Tutkimuksessa selvitettiin metsänomistusrakenteen muutosta vuodesta 1990 vuoteen 2009, metsänomistuksen tavoitteiden muutosta vuodesta 1999 vuoteen 2009 ja millaisille palveluille on kysyntää.

Tulosten mukaan monitavoitteiset ovat suurin ryhmä, he omistavat lähes puolet yksityismetsien alasta. Epätietoisten osuus on kasvanut kymmenessä vuodessa, kun taas metsästä elävien ja taloudellista turvaa korostavien osuus on vähentynyt. Virkistyskäyttäjien ja epätietoisten määrä kaksi on viidesosaa, ja osuus metsäalasta on hieman yli neljännes.

2.12.3 Metsänomistajien näkemykset metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamisesta

Hanna Kumela ja Harri Hänninen (2010) selvittivät julkaisussaan, mitä mieltä metsänomistajat ovat nykyisistä ja vaihtoehtoisista metsänkäsittelymenetelmistä ja millaisia muutoksia nykyisiin metsänhoidon linjauksiin kaivataan, jotta ne vastaisivat paremmin metsänomistajakunnan tarpeita. Tutkimusaineisto kerättiin postikyselyllä, joka lähetettiin 3 000 metsänhoitomaksua maksavalle metsänomistajalle joulukuussa 2010.

Tulosten mukaan metsänomistajista yli puolet on tyytyväisiä nykyisiin metsänhoito- ja hakkuumenetelmiin. Tyytymättömiä on joka kuudes, ja tyytymättömyyttä aiheuttavat erityisesti avohakkuut, menetelmien vaihtoehdottomuus, maan muokkaus ja liian raskaiden koneiden aiheuttamat korjuujäljet.

Eri-ikäisrakenteiseen eli jatkuvaan kasvatukseen suhtaudutaan hyvin myönteisesti. Lähes puolet uskoo jatkuvan kasvatuksen olevan mahdollista Suomen olosuhteissa ja yhtä moni katsoo sen olevan mahdollista ainakin joillain kohteilla. Runsas neljäsosa metsänomistajista olisi heti valmis siirtymään jatkuvan kasvatukseen joko kaikissa tai osassa metsiään, jos laki olisi nykyistä sallivampi. (Tämä tarkoittaa noin 75 000:ta metsätilaa ja 2,5 miljoonaa hehtaaria.) Lisäksi yli puolet metsänomistajista on kiinnostuneita perehtymään ja kokeilemaan menetelmää. Vain kymmenen prosenttia metsänomistajista ei käyttäisi lainkaan jatkuvaa kasvatusta. Jatkuva kasvatusta herättää mielenkiintoa etenkin pienmetsänomistajissa ja virkistyskäyttäjissä, joilla metsänkasvatuksen päämääränä puuntuotannon sijaan on usein luontoarvojen säilyttäminen, sekä metsänomistajissa, jotka ovat tyytymättömiä nykyisiin metsänhoito- ja hakkuutapoihin.

Siemen- tai suojuspuuhakkuuta ja metsän luontaista uudistamista pidetään yleisesti sopivimpana metsänkäsittelymenetelmänä, mutta myös avohakkuu ja metsänviljely nähdään yhtenä hyväksyttävänä menetelmänä. Toisaalta avohakkuuta myös kritisoidaan voimakkaasti. Metsälain rajoitukset metsän käsittelylle nähdään tarpeellisiksi. Metsän uudistamista koskevia puuston ikä- ja kokorajoitteita ei nähdä tarpeellisiksi poistaa, mutta niitä toivotaan väljennettävän.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTOT

3.1 Perusjoukko ja otos

Tämä tutkimus tehtiin postikyselyn avulla. Perusjoukko koostui pääosin yksityisistä metsänomistajista, joita ei aluksi sen tarkemmin valikoitu. Valinnat tehtiin satunnaisotannalla metsänhoitoyhdistyksen osoiterekisterin tiedoista. Käytännössä siis noin joka viides tuli mukaan otantaan. Otantaan osuneista karsittiin kuitenkin pois yritykset ja kuolinpesien määrää vähennettiin, sillä arveltiin kyselyn olevan muodoltaan ehkä hankala täyttää, ellei itse ole metsänomistaja. Vastausaktiivisuuden uskottiin myös jäävän alhaiseksi. Kuolinpesiä jäi seitsemän lopulliseen määrään. Lisäksi muutamia yksityisiä metsänomistajia jouduttiin karsimaan, sillä heillä oli samat yhteystiedot toisen omistajan kanssa. Kahta kyselyä ei haluttu lähettää samaan osoitteeseen.

3.2 Aineiston hankinta

Kyselylomakkeen laadinta aloitettiin hyvissä ajoin ennen lomakkeiden postitusta. Jokaista kysymystä pohdittiin tarkkaan ja muutoksia tehtiin moneen kertaan. Lomakkeen laadinta oli haastavaa, sillä kyselyllä haluttiin saada mahdollisimman paljon tietoa mahdollisimman vähällä kysymysten määrällä. Kysymykset eivät saaneet olla liian monimutkaisia, ettei vastaaminen jäisi sen vuoksi. Siksi osaan kysymyksistä kävi vastaukseksi tarkan luvun sijaan arvio, ja vaihtoehtoja oli monessa kohdassa suhteellisen vähän. Toisaalta myös postitettavan paperin määrää piti miettiä.

Myös sähköpostikyselyä mietittiin, mutta ajateltiin, että suuri osa vastaajista on eläkeläisiä, jotka eivät välttämättä edes omista sähköpostia. Sitäkin pohdittiin, että osalle kysely lähetettäisiin postitse, osalle sähköisenä. Kyselyn loppuun laitettiin kysymys ”*Olisitteko mieluummin vastannut tähän kyselyyn sähköisenä?*”, jotta jatkossa tiedettäisiin paremmin, miten metsänomistajat mieluiten hoitavat asioita.

Kyselylomake (liite 2) koostui metsänomistajien taustatiedoista, aktiivisuudesta ja metsänkäsittelystä sekä suhteesta metsään. Lisäksi kysyttiin metsänomistajan toiveista ja tavoitteista. Kyselylomake koostui yhteensä 29 kysymyksestä.

Kyselylomakkeen mukana lähetettiin saatekirje (liite 1) sekä lyhyt tiedote uudistuvasta metsälaista ja selitykset muutamista metsänomistajille mahdollisesti epäselvistä termeistä. Saatekirjeessä esiteltiin tutkimuksen tekijä, aihe ja tavoite. Lisäksi kerrottiin lähetettyjen kirjeiden määrä.

Kyselylomake lähetettiin 300 metsänomistajalle. Lomake lähetettiin 28.3.2013, ja vastaajilla oli noin viikko aikaa vastata. Vastaukset tuli postittaa takaisin 10.4. mennessä. Lomakkeiden mukana lähetettiin vastauskuori, jonka postimaksu oli maksettu.

Kirjeiden lähetysajankohdan vaikutusta vastausaktiivisuuteen mietittiin. Pääsiäisenä joillain ihmisillä olisi kenties ollut enemmän aikaa vastata kyselyyn, toisaalta osa olisi saattanut olla matkoilla. Lopulliseen vastausaikaan pääsiäinen ei osunut. Vastausajan pituudella arveltiin olevan eniten vaikutusta. Viikko arveltiin sopivaksi, eikä pidemmän ajan uskottu nostavan vastausprosenttia.

Kysely tehtiin nimettömänä, joten vastaajille ei lähetetty muistutuskyselyä. Suunniteluvaiheessa mietittiin, nostaisiko mahdollisuus osallistua arvontaan ja voittaa jotakin, vastaajien määrää. Todettiin kuitenkin, että ihmiset saattaisivat tällöin epäillä vastausten nimetöntä käsittelyä. (Siksi myös kotipaikkakunta pantiin vapaaehtoiseksi kohdaksi.) Ajatuksesta luovuttiin osittain myös kustannussyistä.

3.3 Tulosten analysointimenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusta, jonka avulla selvitettiin lukumääriin ja prosentiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä asioiden yhteyksiä toisiinsa. Tulosten käsittely aloitettiin muodostamalla vastauksista havaintomatriisi Excel-taulukko-ohjelmaan, josta pystyttiin näkemään, mitä kukin oli vastannut.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

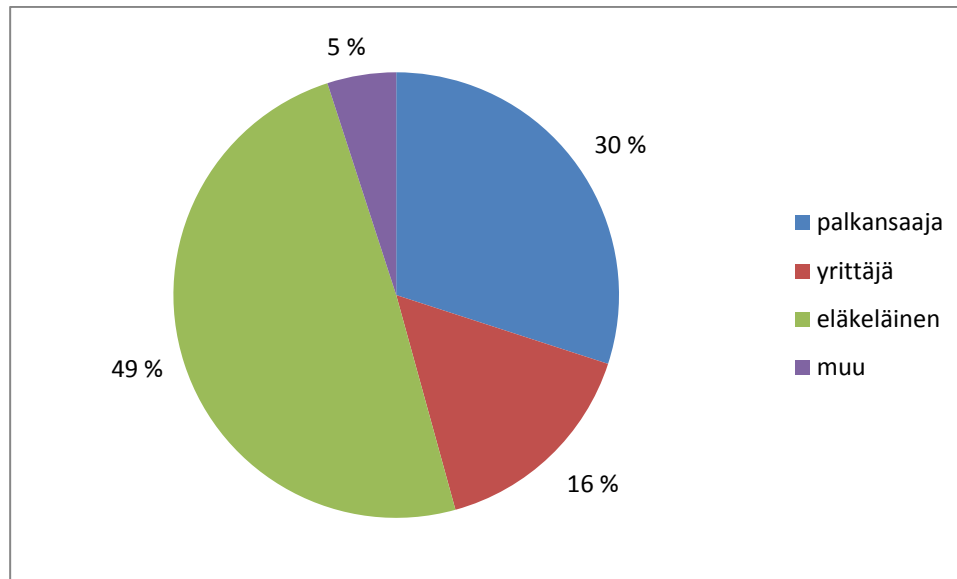
4.1 Vastausaktiivisuus

300 lähetetystä kyselylomakkeesta vastauksia palautui määräaikaan mennessä 122, kaiken kaikkiaan 140, ja huomioon otettiin 136. Vastausprosentiksi muodostui siis 45. (Määräaikaan mennessä palautettujen vastausprosentti olisi ollut 41.) 13 % vastauksista saapui myöhässä, mutta suurin osa vastauksista otettiin huomioon myöhästymisestä huolimatta. Neljä lomaketta saapui niin myöhään, että laskelmat oli jo tehty, eikä niitä enää ryhdytty muuttamaan. Yhdestä lomakkeesta oli jäänyt viimeinen sivu täyttämättä, ilmeisesti vahingossa. Lomakkeet oli pääosin täytetty ohjeiden mukaisesti ja osa vastaajista oli kirjoittanut omia kommenttejaan vastauslomakkeeseen.

4.2 Taustatiedot

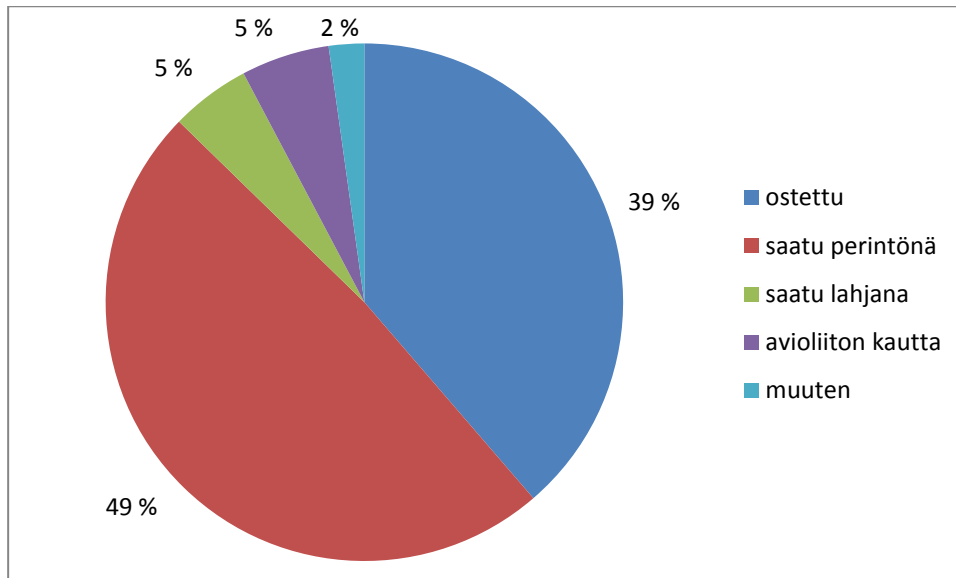
Kyselyyn osallistuneista 76 % oli miehiä ja 24 % naisia. Yhteen lomakkeeseen oli ruksattu mies, mutta kirjoitettu naisen kohdalle ”omistus”. Ikä vaihteli 27 vuodesta 90 vuoteen. Keski-ikä oli 60 vuotta. Liki puolet vastaajista ilmoitti olevansa eläkeläisiä, kuten kuvasta 1 selviää. Palkansaajia oli vajaa kolmannes ja yrittäjiä 16 %. Osa oli sekä palkansaajia että yrittäjiä. Myös eläkeläisistä muutama oli yrittäjiä. Vaihtoehto ”opiskelija” oli turha, sillä kukaan ei ilmoittanut olevansa opiskelija. Sen olisi voinut jättää kohtaan ”muu”. Kohdan ”muu” olivat todennäköisesti valinneet esimerkiksi sil-

lä hetkellä työttömänä tai kotona olevat. Yrittäjät olisi voinut jakaa maa- ja metsätaloustryttäjiin ja muihin yrittäjiin. Metsää oli omistettu keskimäärin 25 vuotta. Vaihteluväli oli 1,5 vuodesta 70 vuoteen.

Kuva 1. Kyselyyn vastanneiden ammatti. Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Kysymys 5 koski sitä, miten metsä on hankittu. Vastaaja sai valita useita kohtia, ja niin moni oli tehnytkin. Suurin osa oli saanut metsänsä perintönä, kuten kuvasta 2 näkyy. Moni oli myös saanut metsänsä usealla tavalla, esimerkiksi osan ostamalla ja osan saanut perintönä.

Kuva 2. Kysymys 6: ”Miten metsänne on hankittu?” Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Metsää omistettiin keskimäärin 47 hehtaaria. Pienin kokonaispinta-ala oli 0,5 hehtaaria ja suurin 320 hehtaaria.

Luumäellä asui noin puolet vastaajista, kuten taulukosta 1 havaitaan. Neljäsosa asui tilallaan, ja kolme henkilöä sanoi asuvansa tilallaan kesäisin. 22 % vastaajista asui muualla Luumäellä kuin tilallaan. Muualla kuin Luumäellä asuvista suurin osa asuu lähikunnissa kuten Kouvolassa ja Lappeenrannassa, mutta myös pääkaupunkiseudulla ja jopa Iisalmella asuu luumäkeläisen metsän omistajia. Hieman yli puolet vastaajista omistaa vapaa-ajanasunnon (tai useamman) Luumäellä.

Taulukko 1. Etäisyys tilalle. Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Asun tilalla	24 %
Asun muualla Luumäellä	22 %
En asu Luumäellä	52 %

Kysymys 9 liittyi metsäsuunnitelmaan ja aiheutti hieman epäselvyyksiä. Kysymys kuului: ”*Onko tiloillanne metsäsuunnitelma?*” Myös voimassaoloaika kysyttiin. Osa ei ilmeisesti tiennyt, mikä vaihtoehto piti valita, jos suunnitelma on vanha. Kysymyksessä ei ollut määritelty, oliko suunnitelman oltava Luumäen metsistä. Yksi vastaaja oli vastannut ”*kyllä, Ristiinassa*”. Yksi taas oli ilmoittanut, että kyseessä oli metsäpalvelusopimus. 76 % oli ilmoittanut omistavansa metsäsuunnitelman, mutta osalla on vanha suunnitelma (ja suunnitelma voi olla jossain muualla kuin Luumäellä). 15 % vastasi, ettei suunnitelmaa ole, mutta osalla saattaa olla vanha suunnitelma. Tämän paljastaa se, että on ensin ruksattu kyllä, mutta sitten vaihdettu kohtaan ei. Viereen on kirjoitettu, että ”*vanha*” tai ”*päättynyt*”. Taulukossa 2 vastauksia on vertailtu keskenään ja kuvattu prosenttijakaumana.

60 % ”kyllä” vastanneista tiesi suunnitelmansa voimassaoloajan ja 54 %:lla heistä oli vielä voimassa oleva suunnitelma. 35 % taas ei muistanut tai tiennyt voimassaolosta. 4 % ilmoitti suunnitelman olevan vanha, muttei tarkkoja lukuja.

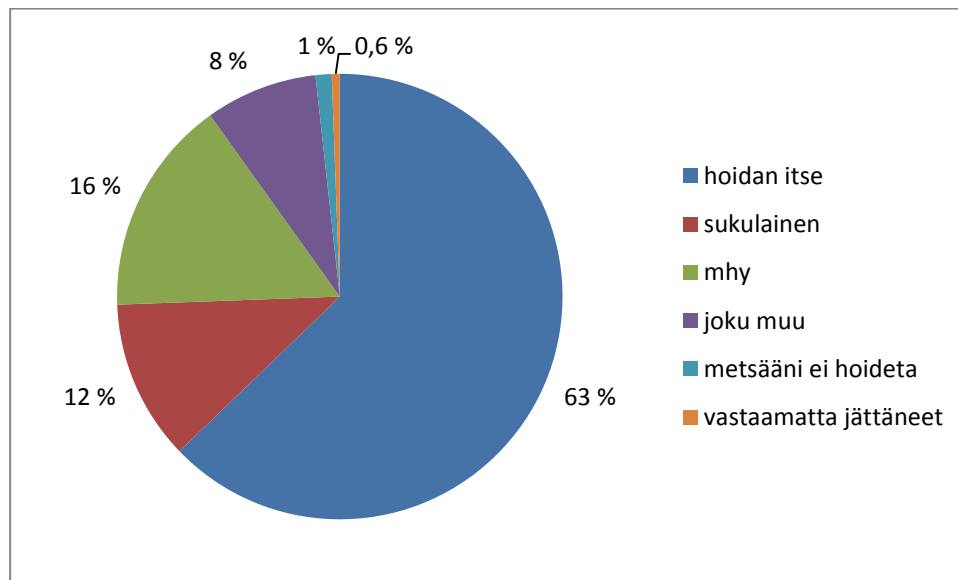
Taulukko 2. Kysymys 9: ”*Onko tiloillanne metsäsuunnitelmaa?*” Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Kyllä	76 %
Ei	15 %
En tiedä	7 %
Vastaamatta jättäneet	1 %

4.3 Aktiivisuus ja metsänkäsittely

Metsänomistajien aktiivisuutta ja metsänkäsittelyä mitaavissa kysymyksissä suurimmat erot olivat miesten ja naisten välillä. Aktiivisimpia olivat miehet, jotka asuvat tilallaan tai lähellä sitä. Osalla myös ikä vaikutti siihen, ettei enää itse tee hakkuu- tai hoitotöitä tilallaan. ”*Ei sitä enää näillä vuosilla kykene.*”, kirjoitti eräs mies.

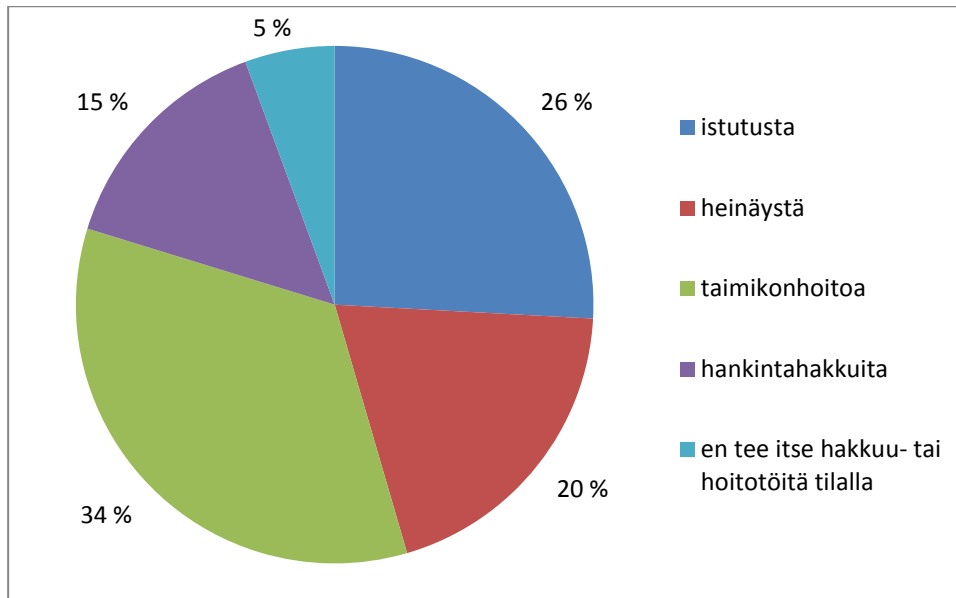
Kysymyksessä 10 vastaaja sai valita vaihtoehtoista useita kohtia. 79 % ilmoitti hoitavansa metsäänsä itse ja 20 % vastaajista ilmoitti, että heidän metsiään hoiti metsänhoitoyhdistys, kuten kuvasta 3 selviää. Joidenkin vastaajien metsiä hoitaa siis useampi taho, esimerkiksi omistaja itse metsänhoitoyhdistyksen lisäksi. Metsänhoitoyhdistyksen kohdalle oli kirjoitettu muun muassa: ”(leimaus, käyttöilm. ym)”, ”hakkuu”. Sukulaisen kohdalle taas oli kirjoitettu ”todennäköinen tuleva omistaja”.

Kuva 3. Kysymys 10: ”Kuka hoitaa metsäänne? (Ei koske hakkuita)” Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Miehistä suurin osa (89 %) ilmoitti hoitavansa metsänsä itse, naisista taas hieman yli puolet (55 %). Tilan lähellä asuvat olivat kauempana asuvia aktiivisempia.

Kysymyksessä 11 vastaajalla oli jälleen mahdollisuus valita useista kohtia. 81 % sanoi tekevänsä taimikonhoitoa. Istutusta teki 61 % ja hankintahakkuuta 35 %. Myös myrsky- ja talvituhot oli lisätty yhteen paperiin. Kuvasta 4 selviää hakkuu- ja hoitotöiden prosenttiosuudet, kun vastauksia on vertailtu keskenään.

Kuva 4. Kysymys 11: ”Mitä kaikkia hakkuu- ja hoitotöitä teette itse tilallanne?” Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

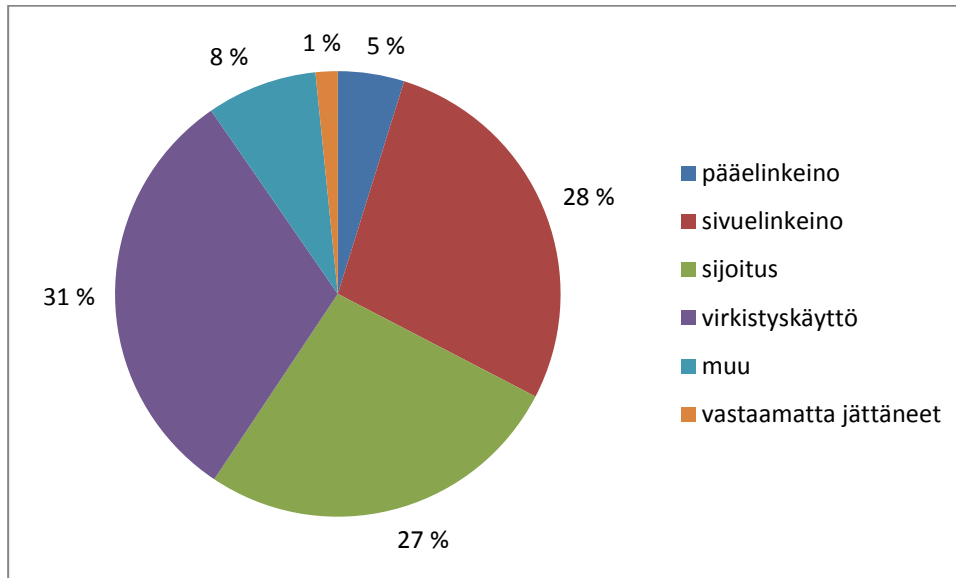
Metsänhoitotöissä aktiivisimpia olivat miehet. Miehistä noin puolet ilmoitti tekevänsä hankintahakkuita tilallaan. Naisista kaksi eli 6 % sanoi samaa. Naisista 42 % ei tee itse hakkuu- tai hoitotöitä tilallaan. Miehistä vastaava osuus oli vain 5 %. Yksi vastaaja oli ilmoittanut hoitavansa metsäänsä itse, mutta seuraavassa kohdassa hän oli valinnut kohdan ”en tee itse hakkuu- tai hoitotöitä tilallani”.

Kysymys 12 koski niitä, joilla on metsäsuunnitelma. Melkein puolet ilmoitti metsänkäsittelyn olleen suunnitelman mukaista. 32 % piti metsänkäsittelyä osittain suunnitelman mukaisena ja 4 %:n mukaan metsänkäsittely ei ollut juurikaan suunnitelman mukaista. Viidesosa jätti vastaamasta, koska suunnitelmaa ei ollut, ja yksi vastaaja sanoi tehneensä suunnitelman itse. 2 % vastasi sekä kyllä että osittain. Vaihtoehto olisi kenties ollut enimmäkseen. Eräs vastaajista oli tässä kohtaa kommentoinut, että ”*Rajanaapurin aukkohakkuun takia olen menettänyt n. 30 runkoa myrskytuhoina. Ne ei olleet omissa suunnitelmissa.*”.

Kysymykset 13 ja 14 liittyivät metsäsuunnitelman maastosuunnitteluun ja päätehakkuun leimikonrajaukseen osallistumiseen. Metsäsuunnittelun maastosuunnitteluun oli osallistunut 32 % ja leimikonrajaukseen 55 %. Vastaamatta jättäneet olivat kommentoineet, ettei ole ollut suunnitelmaa tai päätehakkuuta.

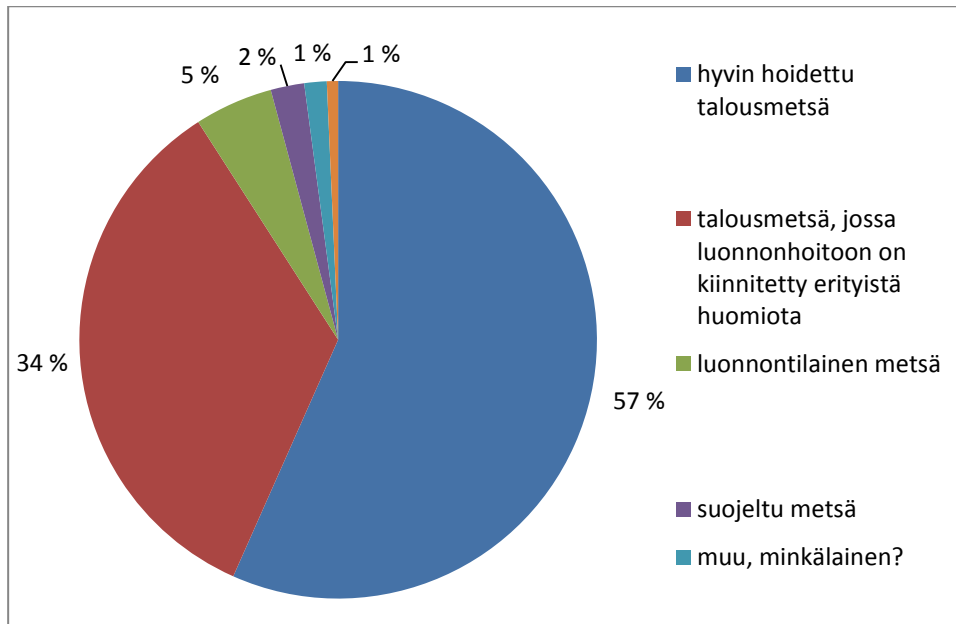
4.4 Suhde metsään

Metsäomistuksen pääasiallinen tarkoitus oli vastausten mukaan yleensä virkistyskäyttö, sivuelinkeino ja sijoitus, kuten kuvasta 5 voidaan todeta. Vaihtoehtoista sai valita useita, ja muutama oli myös numeroinut ne tärkeysjärjestykseen. Vaihtoehtoon ”muu” oli vastattu esimerkiksi syvän tunnesiteen ylläpito ja harrastus, vaikka erikseen ei tätä kysytty.

Kuva 5. Kysymys 15: ”Mikä on metsäomistuksenne pääasiallinen tarkoitus?” Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Yli puolet vastaajista piti hyvin hoidettua talousmetsää tarkoituksiinsa sopivimpana vaihtoehtona, kuten kuvasta 6 voidaan päätellä. Vastaaja sai valita useita vaihtoehtoja, ja niin oli moni tehnytkin. Noin kolmannes oli sitä mieltä, että talousmetsä, jonka luonnonhoitoon on kiinnitetty erityistä huomiota, on heidän tarkoituksiinsa hyvä metsä. Vain kolme vastaajaa eli 2 % vastaajista oli suojellun metsän kannalla, ja yksi oli kirjoittanut suojelun olevan hölmöilyä. Kohtaan ”muu, minkälainen?” oli kirjoitettu: ”eri puulajeja sovussa keskenään” ja ”eläimet viihtyvät siellä”.

Kuva 6. Kysymys 16: ”Millainen on Teidän tarkoituksinne nähden hyvä metsä?”
Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Kysymykseen 17 ”Olisiko metsiennne käsittely erilaista, jos saisitte päättää siitä ilman mitään lainsäädännön rajoituksia? Jos, niin millaista se olisi?” vastauksia tuli 57 %:a. Vastaaajat saivat vapaasti kirjoittaa mielipiteensä. Vastanneista 29 %:a vastasi yksinkertaisesti ”Ei” tai ”Ei olisi”. Seuraavaksi ote muista vastauksista:

- En usko
- Eipä juuri
- Eipä taitaisi olla
- Ei merkittävästi, tuskin
- Ei paljonkaan erilaista
- Ei oleellisesti, joissain yksityiskohdissa kyllä (pienet pysyvät aukot, ahot)
- ?
- En osaa sanoa
- Huolehdiin metsästäni
- Tulevan metsälain suuntainen

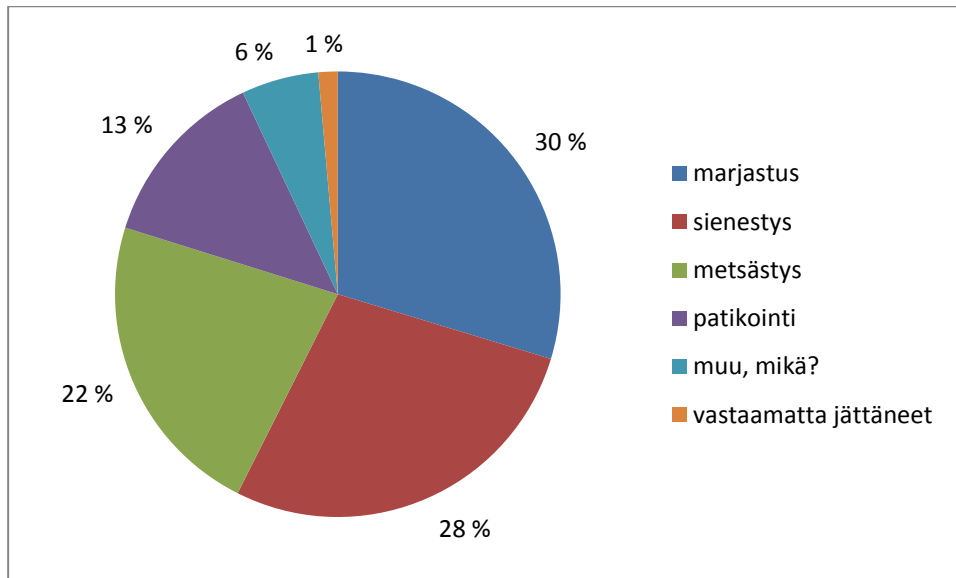
- *Enemmän sekametsää*
- *Tila on saarella. Luontosuhteet määrää*
- *Ei aukkoja*
- *En pidä avohakkuista*
- *Aukkohakkuun ja naapurin metsän väliin tulee jättää suojametsä myrskytuhoa estämää.*
- *Varmaan huolimattomampaa*
- *Ainakin uudistaminen (satsattaisiin enemmän)*
- *Ei vaikuta toimintaan. Tulevasta laista en tiedä!*
- *Ei juuri poikkeaisi nykyisestä lainsäädännöstä*
- *Luonnontilainen talousmetsä*
- *Asiantuntemus on tärkeä*
- *Harkitsisin hieskoivikoitten hakkuuta energiapuuksi ennen päätehakkuukypsyyttä*
- *Samaan malliin hoidettu talousmetsä, sillä pyrin parhaaseen mahd. taloudelliseen tulokseen*
- *Istutus voisi kärsiä..*
- *Ehkä jatkuvaa kasvatusta voisi osana käyttää*
- *Ei jättöpuita. 5 % pinta-alasta voitaisiin pysyvästi suojella.*
- *Metsäalan koulutuksen saaneena tuskin muutan metsien käsittelyä*
- *Olisi ehkä osittain erilaista. Harkittaisiin luontaista uudistusta sopivissa paikoissa mm...*
- *Tuskinpa muutoksia, olen antanut ohjeet, että hyvän ja ajallisen hoitotarpeen mukaan. Rahan tarvetta ei ainakaan näillä näkymin ole*
- *Olen tyytyväinen*
- *Mielestäni rajoitukset ja lait eivät koske ns. normaalia puuhakkuuta, raivausta, puusavotaa ojien ja teiden tekoa*

- Suosisin enemmän jatkuvaa kasvatusta ja myös pienaukkohakkuuta

Metsien virkistyskäytöstä eniten hyödynnetään marjasatoamme. 78 % vastaajista marjastaa ja lähes yhtä moni myös sienestää, kuten kuvasta 7 selviää. Metsästystä harrastaa 59 % vastaajista, naisistakin hieman yli puolet ilmoitti metsästävänsä. Muista tavoista virkistäytyä metsissä mainittiin seuraavia:

- hiihto, moottorikelkkailu*
- kelkkailu, hiihto, lumikenkäily*
- askartelutarvikevarasto, joulukuusi*
- joulukuusia itselle ja tutuille*
- kaikki muu*
- bongaus, suunnistus, retkeily*
- polttopuidenteko, harvennusta*
- virkistys*
- liikunta*
- osin suojeltu*
- rentoutuminen, hyötyliikunta*
- hoito*
- retkeily, luonnontarkkailu (alueella laavu)*
- lammenranta*
- uimaranta*
- metsänhoitotyöt ovat hyvää kuntoilua*

Polttopuiden teon mainitsi neljä vastaajaa ja hyötyliikunnan kaksi. Hieman yli puolet vastaajista piti virkistyskäyttöä tärkeänä, 35 % erittäin tärkeänä ja 12 % ei kovin tärkeänä.

Kuva 7. Kysymys 18: ”Onko metsillänne virkistyskäyttöä?” Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

4.5 Toiveet ja tavoitteet

Kysymys 20 ”Mitä mieltä olette jatkuvasta kasvatuksesta ja pienaukkohakkuista?” jakoi vahvasti mielipiteitä. Kysymyksen olisi myöskin voinut jakaa kahteen osaan ja puhua jatkuvasta kasvatuksesta ja pienaukkohakkuista erikseen. Vaikka molemmat termit oli selitetty käsitteissä, muutamalle ne aiheuttivat silti epäselvyyksiä. Muutama oli valinnut vaihtoehdon ”ei” ja perustellut seuraavasti: ”aukkohakkuu ei kiinnosta”, ”aukot ovat rumia”, ”aukkoa ei ole suunnitteilla”.

43 % vastaajista oli kiinnostunut jatkuvasta kasvatuksesta ja/tai pienaukkohakkuista. 22 % ei ollut kiinnostunut ja 32 % ei osannut sanoa. Vastaamatta jätti 3 %. Asiasta kiinnostuneet kommentoivat seuraavasti:

- *Maiseman monimuotoisuus, ei niin suuria aukkoja*

- *Luonnonmukaisuus*

- *Metsästä aina saatavissa puuta*

- *Saari*

- *Se on luonnollinen tapa hoitaa metsää ja aina riittää korjattavaa n. 10 vuoden välein. Ja aina on metsä - eikä pusikko: esim. eläimille ja linnuille koti.*

- *Ei uudistamista*
- *Järjellistä!*
- *Metsän monimuotoisuus*
- *Kaikkia tapoja tarvitaan*
- *Metsän monimuotoisuus*
- *Uudistumisen onnistuminen varmistuu. Myrskyvahingot vähenee. Auttaa kanalintuja sopeutumaan hakkuisiin*
- *En pidä aukkohakkuista*
- *Kannatan ajatusta*
- *Olen vuosikymmenten kuluessa (kotimetsät) nähnyt, että em. hakkuutavat ovat toimineet. Ei ole sellaisia vaikeuksia taimettumiselle kuin aukkohakkuussa.*
- *Metsänkäytön monimuotoisuus*
- *En halua suurta alaa päätehakkuuta*
- *Lisää mahdollisuuksia*
- *Soveltuu erilaisiin maastoihin*
- *Koska se on yksi mahdollisuus*
- *Näin on ollut ennenkin*
- *Järkevää*
- *Isä käytti niitä*
- *Metsämaisema säilyy, Aukot rumia!*
- *Luontoarvon takia*
- *Voisi sopia tiettyihin kuvioihin*
- *Jatkuva kasvu, ei isoja aukkoja*
- *Vaihtoehtona*

- *Liian isot avohakkuut eivät näytä hyvältä*
- *Monipuolisempia hakkuumahd. / pienellä pinta-alalla?*
- *Voi sopia joillekin kuvioille, kustannustehokkuus epäilyttää*
- *Metsä uudistuu luontaisesti ja on maisemallisesti kauniimpi*
- *Pienaukot riistan kannalta hyvä*
- *Joskus vain on sellaisia palstoja*
- *Hyvä, että on vaihtoehtoja*
- *Maiseman vuoksi*
- *Tulee hoidettua*
- *Sopii pientiloille*
- *On luontoystävällistä*
- *Sopii mielestäni joihinkin kohteisiin*
- *Kaikki on ok. ehkä silloin*
- *Monipuolisuus*
- *Jatkuva kasvatusta jo käytössä ilman aukkohakkuuta*
- *Pienimuotoisesti, voi välttyä turhilta istutuksilta*

Perusteluissa korostuivat maisema ja luonnon monimuotoisuus. Moni vierastaa isoja avohakkuualoja.

Jatkuvaa kasvatusta ja pienaukkoja vastustavat taas perustelivat mielipidettään lähinnä taloudellisuuteen vetoamalla. Seuraavaksi otteita kommentteista:

- *Pienaukkohakkuu (liian pimeä taimikolle)*
- *Ei ole järkevää*
- *Pinta-ala*

- *Puun hinta?*
- *Ei toimi*
- *Työläs korjuu*
- *Ei toimi*
- *En usko taimikon kasvuun varjossa. muistaakseni harsintahakkuut kiellettiin v. 1948 lailla huonon tuoton vuoksi*
- *Vanhasta kokemuksesta tiedän, että se on huuhaa hommaa*
- *Ei vakuuta, perinteisestä pitkäaikaisia tutkimustuloksia ja kokemuksia (100 milj. m³ kasvu / vuosi =loistava tulos*
- *Aukkohakkuu ei kiinnosta*
- *Metsälöt nykyäänkin jo liian pieniä. kertymät pienenisivät entisestään -> yksikkökustannusten nousu*
- *Huuhaata*
- *En näe näitä järkevinä taloudellisuuden vuoksi ja hoidon hankaluuden vuoksi, lisäksi esteettisyys ei sovi silmille!*
- *Aukot ovat rumia*
- *Aukkoa ei ole suunnitteilla*
- *Nykykalustolla vaikea toimia, hoitaa*
- *Varauksellinen, korjuuvauriot, metsänlaatu & terveys pitkällä aikavälillä*

Myös kohtaan en osaa sanoa oli kirjoitettu kaksi kommenttia:

- *Olisin kiinnostunut, jos keksittäisiin tapa, jolla metsää voisi harventaa vahingoittamatta kasvamaan jääviä puita ja maapohjaa*
- *Olen joskus harkinnut pienen koealan tekoa*

Noin kolmannes vastaajista olisi kiinnostunut kasvattamaan muita kuin pääpuulajejamme. Vastaajista pari ilmoitti, että tällä hetkellä kasvaa visakoivua ja lehtikuusta. Noin kaksi kolmasosaa vastaajista ei ole kiinnostunut muiden kuin pääpuulajiemme kasvattamisesta. 1 % vastasi ehkä ja 1 % oli jättänyt vastaamatta.

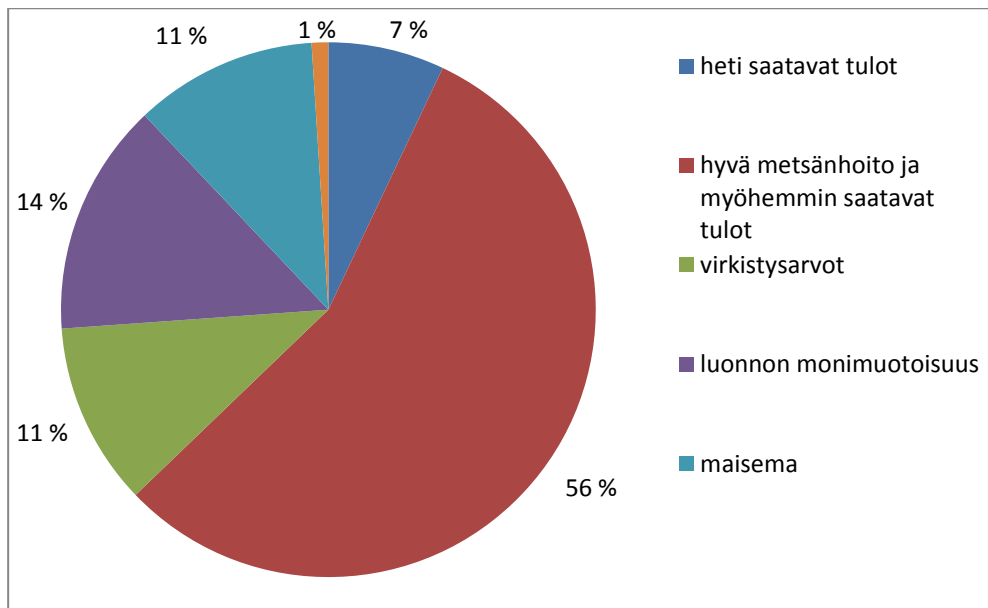
Kysymys 22 liittyi vapaaehtoiseen metsänsuojeluun. Hieman yli puolet vastaajista ei ollut kiinnostunut vapaaehtoisesta suojelusta. Yksi oli maininnut syyksi, ettei tarpeen ”pikku tontilla”. 36 % oli kiinnostunut, jos saisi tuloja siitä. 13 % oli kiinnostunut joka tapauksessa, ja yksi heistä ilmoitti, että vajaa hehtaari on suojeltu. Miehistä 10 % oli kiinnostunut vapaaehtoisesta suojelusta ja naisista 15 %. Suurin osa oli korostanut luonnon monimuotoisuutta, virkistysarvoja ja maisemaa.

51 % vastaajista oli sitä mieltä, että nykyinen suositus säästöpuiden määrästä (5 kpl/ha) on sopiva. 24 % kaipasi lisää säästöpuita ja 20 % olisi valmis vähentämään määrää. Eräs ehdotus oli kolme kappaletta hehtaaria kohti. 3 % jätti vastaamatta.

Kysymys 24 aiheutti jälleen epäselvyyksiä. Kyseessä oli vastaajien tietoisuus metsälain 6 §:stä, joka oli selitetty käsitteissä. Osa vastasi olevansa kyseisestä pykälästä tietoinen nyt, kun oli saatekirjeestä lukenut. Osa siis vastasi sen mukaan, oliko pykälän mahdollistamista erikoishakkuista etukäteen tietoinen ja osa sen perusteella, että oli saatekirjeestä lukenut. 32 % vastasi tienneensä pykälästä ja 58 % vastasi ettei tiennyt.

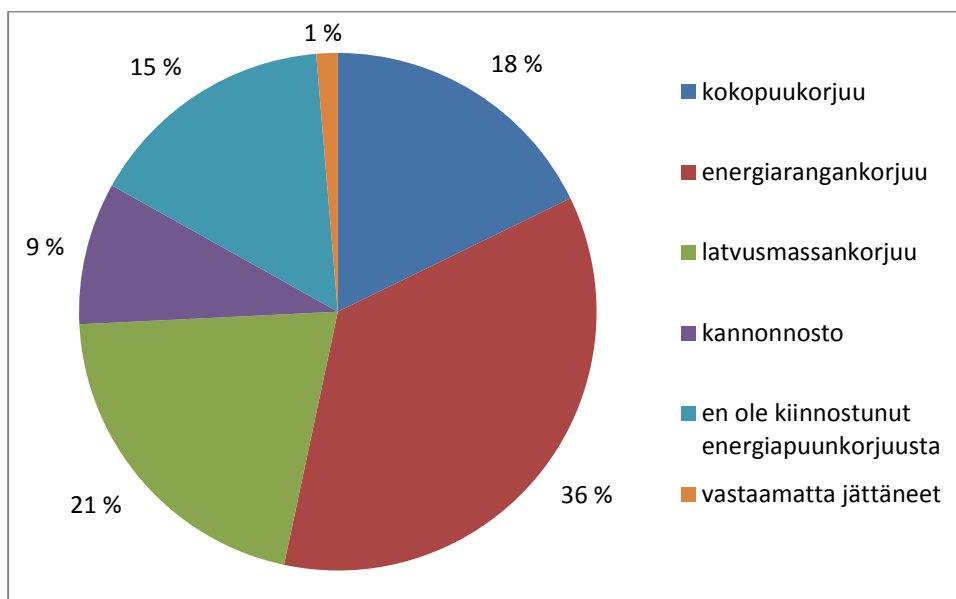
Kysymykseen 25 ”*Vaikuttaako uudistamiskypsyysrajojen poistuminen metsänkäsittelyynne?*” oli vain 3 % vastannut ”*kyllä, aioin jatkossa uudistaa metsääni lyhyellä kiertoaajalla*”. Lähes puolet oli vastannut ”*ei juuri*”, 26 % ei lainkaan ja 24 % en tiedä vielä.

Kysymyksessä 26 vastaaja sai taas valita useita vaihtoehtoja. Valtaosa vastaajista piti hyvää metsänhoitoa ja myöhemmin saatavia tuloja tärkeimpänä asiana, jos käsittelisi metsäänsä nyt, kuten kuvasta 8 selviää. Luonnon monimuotoisuus, virkistysarvot ja maisema koettiin myös tärkeiksi.

Kuva 8. Kysymys 26: "Jos haluaisitte nyt käsitellä metsänne, mitkä olisivat tärkeimmät asiat?" Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Energiapuunkorjuuta koskevassa kysymyksessä sai valita kaikki itseä kiinnostavat vaihtoehdot. Energiarangankorjuu oli herättänyt eniten kiinnostusta. Toisaalta osa mainitsi energiapuun tulevan omaan käyttöön. Myös kokopuukorjuu ja latvusmassankorjuu koettiin kiinnostaviksi. Tosin 26 % vastaajista ei ollut energiapuunkorjuusta kiinnostunut laisinkaan, kuten kuvasta 9 huomataan.

Kuva 9. Kysymys 27: "Mitä mieltä olette energiapuuhakkuista? (Valitkaa kaikki, joista olette kiinnostunut)" Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Kysymys 28 oli vapaamuotoinen. Vastaaja sai omin sanoin kertoa terveisensä opin-
näytetutkimukseen. 62 % oli jättänyt vastaamatta. Erilaisia onnentoivotuksia ja me-
nestystä tutkimukseen toivotti 16 %. Muista vastauksista ote seuraavaksi:

- *Sopivan pituinen, vaihtoehtoja tarpeeksi. Kiitos, menestystä opinnoissa!*
- *Käsitteistä saatekirjeessä puuttui päätehakkuun määritelmä, jota kuitenkin kysyitte! Kaikki eivät ehkä tiedä mitä se tarkoittaa. Kohta 14.*
- *Minulla on saarella metsätila, jossa on samalla kesämökki. Puunkorjuu on joskus tosi hankalaa hommaa, vesimatkaa on 1,5 km.*
- *Minulla on metsääni hallintaoikeus, perilliseni hoitavat pääasiallisesti metsäämme*
- *Hyvä, että on nuoria, joita metsä kiinnostaa. Metsä on hyvä paikka.*
- *Palattava p-a verotukseen kann. Suomessa ei kasva kuitupuuta*
- *Onnea ja menestystä alalla. Pehdy energiasektoriin ja uusiin tuotteisiin ☺*
- *Suurille metsätiloille enemmän ylispuiden hakkuita, kuin aina avohakkuu*
- *Onnea tutkimukseen, toivottavasti tutkimuksesta on hyötyä*
- *Aukkohakkuu väärä termi. Oikea on uudistushakkuu. Metsien suojelu on museointia. Parasta suojelua on hyvä metsänhoito hakkuineen ja uudistamisineen*
- *Jos aukkohakkuulla on mökkinaapureita niin suojavyöhyke on mielestäni välttämätön.*
- *Olet valinnut vapaan luonnossa liikkuvan ammatin. Pidä metsistä hyvää huolta, ota huomioon myös metsänomistajien toiveet.*
- *Toivon tutkimuksesi hyödyttävän sinua opinnoissasi ja antavan lisäarvoa metsänhoidon kehittämistoimiin.*
- *Toivoisin, että nuoret olisivat valmiita uhraamaan aikaansa Suomen entiselle vihreälle kullalle eli tekemään aidosti työtä metsiemme eteen.*
- *Ok. kysely*
- *Ihan simppeli asia*
- *ok*

- *Minulle sattuva*
- *Selkeä lomake*
- *Kerrankin oli helppo ruksata vastaukset, ei liikaa vaihtoehtoja*
- *Tärkeitä asioita kysyttiin*
- *Mitä tästä saa irti?*
- *Parempaa yhteyttä metsänhoitoyhd.*
- *Ei liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä tutkimuksen tuloksista*
- *Metsänomistajalla pitäisi olla enemmän päätäntävaltaa oman metsän hoitoon*
- *Olisi mielenkiintoista saada tietää minkälaisen yhteenvedon sait vastauksista. Opiskeluintoa sinulle ja hyvää kevään jatkoa.*
- *En ole vielä isommin tutustunut 6 §:n asioista - mutta asiasi on varmaan tärkeä meille kaikille, metsä on tärkeä omistajalleen*

Viimeiseksi kysyttiin ”*Olisitteko mieluummin vastannut tähän kyselyyn sähköisenä?*”. 77 % vastaajista ei olisi halunnut vastata sähköisesti, kuten taulukosta 3 selviää. Ainostaan 15 % piti sitä parempana vaihtoehtona. 5 % vastasi molempien olevan hyvä tai ”*aivan samantekevää*”. Asia selittyy pitkälti sillä, että suurin osa vastaajista oli eläkeläisiä, eikä moni heistä välttämättä edes omista sähköpostia tai sen käyttö on vähäistä. Toisaalta myös moni nuoremmista metsänomistajista oli postikyselyn kannalla. Eniten myöhässä tulleissa lomakkeissa oltiin sähköisen vastaamisen kannalla.

Taulukko 3. Kysymys 29 ”*Olisitteko mieluummin vastannut tähän kyselyyn sähköisenä?*” Vastaukset on kuvattu prosenttijakaumana.

Kyllä	15 %
En	71 %
Molemmat yhtä hyviä	4 %
Vastaamatta jättäneet	1 %

5 TULOSTEN TARKASTELU

5.1 Kyselytutkimuksen edustavuus

Vastauksia palautui yhteensä 140, joista 136 otettiin huomioon. Vastausprosentti oli 45, kun valtaosa myöhästyneistäkin otettiin huomioon. Vastausten määrään vaikuttavat osaltaan ihmisten haluttomuus vastata kyselyihin, aiheen kiinnostavuus, kyselylomakkeen pituus ja kysymysten helppotajaisuus. Kyselyn pituus oli ilmeisesti sopiva, ainakin näin oli kommentoitu, eikä päinvastaisia kommentteja tullut. Joidenkin vastausaktiivisuuteen on saattanut vaikuttaa se, että tuntee kyselyn laatijan, pienellä paikkakunnalla kun ollaan. Tosin noin puolet vastaajista ei ollut Luumäeltä kotoisin.

Kysely taisi monelle olla melko helppo täyttää. Eräs kommentti oli: ”*Kerrankin oli helppo ruksata vastaukset, ei liikaa vaihtoehtoja.*” Toisaalta osa kysymyksistä saattoi tuottaa vaikeuksia joillekin vastaajista. Eräs oli kommentoinut, että ”*Käsitteistä saatekirjeessä puuttui päätehakkuun määritelmä, jota kuitenkin kysyitte! Kaikki eivät ehkä tiedä mitä se tarkoittaa. Kohta 14.*”. Osa taas ei ollut tietoinen metsäsuunnitelman olemassa- tai voimassaolosta. Lisäksi kyselyyn vastanneille ei ollut järjestetty arvontaa eikä kirjeen mukana tullut kylkiäisiä.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Postikyselyyn perustuvaa tutkimusta tehtäessä on vaarana, että käsitteet on määritelty epäselvästi tai sanavalinnat ovat johdattelevia tai muuten huonoja. Vastaja ei välttämättä ymmärrä, mitä tutkija on kysymyksellään tarkoittanut ja tulosten luotettavuus kärsii. Vastaajat olivat kommentoineet esimerkiksi, että ”*Aukkohakkuu väärä termi. Oikea on uudistushakkuu.*” ja ”*Käsitteistä saatekirjeessä puuttui päätehakkuun määritelmä, jota kuitenkin kysyitte! Kaikki eivät ehkä tiedä mitä se tarkoittaa. Kohta 14.*”. Myöskään sanaa säästöpuu ei ollut selitetty. Kysymykseen 23 jossain paperissa oli vastattu kysymysmerkillä.

Metsäsuunnitelmaa koskeva kysymys 9 tuotti ongelmia joillekin, metsäsuunnitelman voimassaoloaika etenkin. Osa ei ilmeisesti tiennyt, mikä vaihtoehto piti valita, jos suunnitelma on vanha. Kysymyksessä ei ollut määritelty, oliko suunnitelman oltava Luumäen metsistä. Yksi vastaaja oli vastannut ”*kyllä, Ristiinassa*”. Kysymykset 10 ja

11 aiheuttivat myös ristiriitaisia vastauksia. Ensin oli vastattu, että metsiä hoidetaan itse ja seuraavassa, ettei itse tehdä hakkuu- tai hoitotöitä tilalla.

Joihinkin kysymyksiin olisi voinut liittää tarkentavia kysymyksiä, mutta silloin myös lomakkeen pituus olisi kasvanut ja moni olisi saattanut jättää vastaamatta. Joidenkin kysymysten tarkoituksenmukaisuutta voi myös kritisoida, mutta toisaalta kaikki kysymykset vastauksineen kertovat omalta osaltaan metsänomistajien arvoista ja asenteista.

5.3 Tulosten tarkastelu ja vertailu aiempiin tutkimuksiin

5.3.1 Taustatiedot

Selvä enemmistö tutkimukseen vastanneista oli miehiä. Naisia oli noin viidennes vastaajista. Tämä vastaa melko hyvin aiempia tutkimuksia, joissa metsänomistajien taustatietoja on selvitetty. Esimerkiksi Hännisen kirjoituksessa *Tapion taskukirjassa* (2008, 29) todetaan, että naismetsänomistajien osuus on neljännes.

Kyselyyn vastanneiden keski-ikä oli 60 vuotta. Metsää oli keskimäärin omistettu 25 vuotta. Tämä selittyy vastaajien kohtalaisen korkealla keski-ikäällä, mistä myös eläkeläisten suuri osuus kertoo. Uusien metsänomistajien määrä todennäköisesti kasvaa nopeasti seuraavien kymmenen vuoden aikana, kun niin sanottujen suurten ikäryhmien edustajat luopuvat omistuksistaan. On todennäköistä, että etä- ja kaupunkilaismetsänomistajien osuus kasvaa huomattavasti. Suurten ikäluokkien perilliset ovat tyypillisimmin syntyperäisiä kaupunkilaisia.

Valtaosa vastaajista oli saanut metsänsä perintönä ja/tai ostamalla. Ostamalla ja lahjana saatuna hankittu metsä on usein vanhemmilta tai sukulaisilta peräisin. Hännisen mukaan maa siirtyy suvussa. Perintönä tai lahjana metsän saa 45 % omistajista, vanhemmilta tai sukulaisilta ostaa 41 % ja vapailta markkinoilta 15 %. (Hänninen 2010, 3.)

Tilojen keskimääräinen koko oli 47,4 hehtaaria, mikä on hieman suurempi kuin keskimääräinen tilakoko, joka oli *Metsätilastollisen vuosikirjan* (2012, 38) mukaan 30,1 hehtaaria viime vuonna.

Noin viidennes vastaajista asuu vakituisesti tilallaan ja samassa kunnassa metsätilansa kanssa noin puolet vastaajista. Suurin osa asuu alle 100 km:n päässä tilastaan. Hännisen mukaan koko metsänomistajakunnasta tilallaan asuu noin puolet ja jossain muualla tilan sijaintikunnassa viidesosa. (Hänninen 2010.)

Tilan omistusmuotoa olisi voinut kysyä. Valtaosa oli yksityisiä metsänomistajia, mutta esimerkiksi yhteisomistuksen määrää olisi voinut selvittää. Yksi vastaajista oli kirjoittanut omistavansa puolet ilmoittamastaan kokonaispinta-alasta.

Yli puolet vastaajista omisti vapaa-ajanasunnon (tai useamman) Luumäellä. Hännisen mukaan puhtaita metsätiloja ei ole kovin paljoa, sillä 71 %:lla tiloista on asunto tai mökki. (Hänninen 2010, 11.)

Suurimmalla osalla vastaajista (76 %:lla) on metsäsuunnitelma ainakin jollain tilallaan, ei välttämättä Luumäellä. Rämön ja Toivosen (2009) tutkimuksessa saatiin vastaavaksi prosentiksi 71 % ja vertailussa oli vuoden 2003 metsänomistajatutkimus (53 %) ja koko maan keskimääräinen luku vuonna 1999 (48 %). Moni vastaajista ei kuitenkaan tiennyt tai muistanut suunnitelman voimassaoloaikaa. 32 % suunnitelman omistavista oli osallistunut sen maastosuunnitteluun ja noin puolet vastaajista oli kertonut metsänkäsittelyn olevan suunnitelman mukaista. Voimassa oleva suunnitelma oli yleisimmin suuren metsätilan omistajilla. Henkilöillä, joilla oli voimassa oleva suunnitelma, oli metsäomistusta keskimäärin 69 hehtaaria, kun taas jos suunnitelmaa ei ollut laisinkaan, oli metsäpinta-alaa keskimäärin 19 hehtaaria. Tämä vastaa Hännisen saamia tuloksia. Hänen mukaansa mitä enemmän henkilö omistaa metsää, sitä paremmin hän on neuvonnan piirissä ja sitä todennäköisemmin hän omistaa metsäsuunnitelman (Hänninen 2010, 24).

5.3.2 Aktiivisuus ja metsänkäsittely

Enemmistö vastaajista hoiti metsänsä itse ja vain kaksi vastaajaa ilmoitti, ettei heidän metsiään hoideta lainkaan. Kumpikin ilmoitti omistavansa metsäsuunnitelman. Mutta vain toinen kertoi metsänkäsittelyn olevan suunnitelman mukaista ja toinen ilmoitti, ettei metsänkäsittely ollut juurikaan suunnitelman mukaista. Molemmat vastaajat olivat yli 80-vuotiaita ja metsä on heille sijoitus. Vastukset olivat osittain ristiriitaisia, sillä hyvin hoidettu talousmetsä ja hyvä metsänhoito oli kuitenkin mainittu. Toinen piti luonnontilaista metsää parhaimpana tarkoituksiinsa, mutta kuitenkin arvosti heti saa-

tavia tuloja esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden, maiseman tai virkistysarvojen sijaan.

Miehet hoitivat metsiään itse selvästi naisia useammin. Tilan lähellä asuvat olivat kauempana asuvia aktiivisempia. Metsänhoitotöissä vastaajat olivat olleet aktiivisia. Eniten oli tehty taimikonhoitoa ja istutuksia sekä heinäystä. Tulokset vastaavat Kumelan ja Hännisen tuloksia (Kumela & Hänninen 2011, 21). Kyselyyn oli aktiivisten metsänomistajien lisäksi vastannut myös passiivisia metsänomistajia. Joidenkin vastaajien mukaan oma terveydentila rajoitti omatoimisuutta metsäasioissa.

5.3.3 Suhde metsään

Metsänomistuksen pääasiallinen tarkoitus oli suurimmalla osalla virkistyskäyttö, mutta myös sivuelinkeino ja sijoitus olivat merkittäviä. Suurin osa vastaajista olikin valinnut useamman vaihtoehdon ja kuuluu niin sanottuun monitavoitteisten ryhmään. Monitavoitteisten ryhmään kuuluu lähes puolet metsänomistajista. Metsänomistajat korostavat myös aineettomia arvoja puunmyyntitulojen ohella.

Rämön ja Toivosen mukaan tavoitteiden perusteella uusien metsänomistajien keskuudessa voidaan erottaa kolme erilaista ryhmää eli metsää tulonlähteenä korostavat, monitavoitteiset sekä metsänhoitotöitä ja kiinteistön arvonnousua korostavat. (Rämö & Toivonen 2009, 127.)

Hännisen mukaan metsästä elävien ja taloudellista turvaa korostavien määrä on vähentynyt (Hänninen 2010, 11). Tämä näkyi joissain vastauksissa, esimerkiksi: ” *Olen antanut ohjeet, että hyvän ja ajallisen hoitotarpeen mukaan. Rahan tarvetta ei ainakaan näillä näkymin ole*”. Von Boehmin tutkielman mukaan virkistyskäyttö on joka neljännelle metsänomistajalle tärkein metsänomistuksen tavoite (von Boehm 2008, 37). Tässä opinnäytetutkimuksessa ei kysytty tärkeysjärjestyksessä metsänomistuksen tarkoitusta, mutta 43 % oli maininnut virkistyskäytön ja 14 % oli valinnut ainoastaan sen.

Myös harrastus ja syvän tunnesiteen ylläpito mainittiin. Rämön ja Toivosen mukaan metsänomistajaksi ryhtyvät useammin sellaiset henkilöt, joita metsänomistus kiinnostaa erityisesti. Metsänomistus koetaan tällöin jonkinlaisena harrastuksena. (Rämö & Toivonen 2011, 134) Osa kyselyyn vastanneista miehistä olikin kirjoittanut metsänhoitotöiden olevan hyvä harrastus.

Yli puolet vastaajista piti tarkoituksiinsa nähden hyvänä hyvin hoidettua talousmetsää ja noin kolmannes talousmetsää, jossa luonnonhoitoon on kiinnitetty erityistä huomiota. Von Boehmin mukaan puuntuotanto ja myyntitulot ovat metsänomistajalle tärkeimmät tavoitteet, mutta he korostavat myös muita arvoja (von Boehm 2008, 37). Puuntuotantoa korostaville on tärkeää huolehtia metsästään, ja siksi hyvin hoidettu talousmetsä vastaa todennäköisesti heidän näkemyksiään parhaiten. Hieman yli puolet vastaajista piti virkistysarvoja tärkeinä ja 35 % erittäin tärkeinä.

Metsänomistajien vastauksissa oli pääsääntöisesti eroja asuinpaikan mukaan; mitä kauempana hän tilastaan asui, sitä enemmän hän korosti luontoarvoja. Tämä voi johtua siitä, että tilallaan tai sen lähellä asuvalle metsä on useammin osa elinkeinoa. Sen sijaan esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asuvalle metsä saattaa olla lähinnä kesäajan virkistyspaikka. Pelkästään virkistysarvon valinneista lähes kaikilla oli vapaa-ajan asunto Luumäellä ja 53 % asuu muualla kuin Luumäellä. Karppisen, Hännisen ja Ripatin (2002) mukaan tilan ulkopuolella asuvat viettävät tilallaan, usein kesämökilään, yli kuukauden vuodessa. Kesämökiläiset todennäköisesti taas arvostavat enemmän luontoarvoja, virkistyskäytön mahdollisuutta ja maisemaa kuin hyvin hoidettua talousmetsää, johon oleellisesti liittyvät myös hakkuut. Eräs virkistyskäytön ruksannut oli kirjoittanut viereen ”*puistometsä*”. Kyseinen henkilö oli myös menettänyt naapurin aukon takia omia puitaan myrskyssä. Hän haluaisi, että jos aukkohakkuulla on mökkinaapureita, niin suojavyöhykkeen pitäisi olla välttämätön.

Luonnontilaisella tai suojellulla metsällä oli omat, mutta harvalukuiset kannattajansa. Tosin jos siitä saisi myös tuloja, silloin noin puolet vastaajista olisi kiinnostuneita suojelusta. Naiset olivat hieman suojeluyönteisempiä kuin miehet. Metsän suojelu herätti myös vastustusta. Eräs oli kirjoittanut ”*Hölmöilyä!*” suojelun kohdalle. Myös lopussa oli huomautus: ”*Metsien suojelu on museointia. Parasta suojelua on hyvä metsänhoito hakkuineen ja uudistamisineen*”. Vain kaksi henkilöä oli valinnut kohdan ”muu, minkälainen?” ja vastannut ”*eri puulajeja sovussa keskenään*” ja ”*eläimet viihtyvät siellä*”. Rämön ja Toivosen mukaan uusista metsänomistajista viidennes on suojeluyönteisiä ja he arvioivat määrän kasvavan tulevaisuudessa (Rämö & Toivonen 2011, 134).

Suurin osa vastaajista ei käsitelisi metsäänsä eri tavalla, vaikka lainsäädännön rajoituksia ei olisikaan. Osa ei osannut sanoa. Yksi totesi metsänkäsitteilynsä olevan tule-

van metsälain kaltainen ja toinen suosivansa enemmän jatkuvaa kasvatusta ja pienaukkohakkuuta. Kritiikkiä tuli avohakkuista ja aukoista. Osa taas epäili metsänkäsittelyn olevan huolimattomampaa ja että istutus saattaisi kärsiä. Luonnontilaista talousmetsää ja sekametsää kaivattiin. Eräs ei haluaisi jättöpuita, mutta kuitenkin 5 % pinta-alasta voitaisiin hänen mukaansa suojella.

Hännisen mukaan epätietoisten osuus on kasvanut metsänomistajien keskuudessa. Osassa vastauksissa tämä näkyi, etenkin uusien metsänomistajien keskuudessa. Varmimpia olivat he, jotka mainitsivat saaneensa metsäalan koulutusta, suurten tilojen omistajat ja pitkään metsänsä omistaneet. Noin 18 % vastaajista kuuluu todennäköisesti epätietoisten ryhmään. Metsäsuunnitelman voimassaolosta tai joissain tapauksissa edes sen olemassaolosta ei tiedetty. Tulevan metsälain muutoksiin tai säästöpuiden määrään ei osattu ottaa kantaa. Epätietoisia oli enemmän naisten kuin miesten keskuudessa. Hännisen mukaan vuonna 2009 14 % metsänomistajista kuului tuohon ryhmään, kun taas vuonna 1999 vastaava määrä oli vain 10 %. (Hänninen 2010, 9.)

Metsänomistamiseen liittyvistä asenteista Rämö ja Toivonen erottelevat neljä laajempaa asenneulottuvuutta: epätietoisuus metsäasioissa, metsäomistuksen mielenkiintoisuus, perinteet ja ylisukupolvisuus sekä halukkuus omien metsien talouskäyttöön (Rämö & Toivonen 2011, 70).

5.3.4 Toiveet ja tavoitteet

Hännisen mukaan, kun suuret ikäluokat luopuvat metsistään, metsänomistajarakenteessa tapahtuu muutoksia muun muassa tulotason nousussa, palveluiden kysynnässä ja asuinpaikan sijainnissa. Tulevat metsänomistajat ovat useimmiten syntyperäisiä kaupunkilaisia ja etämetsänomistus kasvaa. Tulotaso nousee ja palveluiden kysyntä monipuolistuu. Hännisen mukaan tulevat metsänomistajat ovat tottuneet ostamaan palveluita, mutta myös vaatimaan laatua. (Hänninen 2010, 12.)

Kysymys jatkuvasta kasvatuksesta ja pienaukkohakkuista jakoi eniten mielipiteitä. Melkein puolet vastaajista (43 %) oli kiinnostunut, 22 % ei ollut kiinnostunut ja 32 % ei osannut sanoa. Kumelan ja Hännisen (2011) tutkimuksen mukaan jatkuvaan kasvatukseen suhtaudutaan hyvin myönteisesti. Lähes puolet uskoo jatkuvan kasvatuksen olevan mahdollista Suomen olosuhteissa ja yhtä moni katsoo sen olevan mahdollista ainakin joillain kohteilla. Runsas neljäsosa (27 %) metsänomistajista olisi heti valmis

siirtymään jatkuvan kasvatukseen joko kaikissa tai osassa metsiään, jos laki olisi nykyistä sallivampi. Lisäksi yli puolet metsänomistajista on kiinnostuneita perehtymään ja kokeilemaan menetelmää. Vain kymmenen prosenttia metsänomistajista ei käyttäisi lainkaan jatkuvaa kasvatusta. (Kumela & Hänninen 2011.) Juha Mäkipään opinnäytetutkimuksen mukaan noin puolet metsänomistajista haluaisi kokeilla jatkuvaa kasvatusta omissa metsissään ja suurin osa haluaisi nähdä kyseisellä menetelmällä käsitellyn kohteen (Mäkipää 2012, 33).

Tulokset olivat samansuuntaisia kiinnostuneiden kohdalta. Vastustusta oli enemmän kuin Kumelan ja Hännisen tutkimuksessa. Kiinnostuneet olivat kertoneet syiksi muun muassa maiseman ja metsän monimuotoisuuden, tilan koon tai muun ominaisuuden ja jatkuvan kasvun. Avohakkuihin suhtautuminen oli hyvin tunnepitoista, kuten myös Kumela ja Hänninen toteavat tutkimuksessaan. Von Boehmin tutkimuksen mukaan neljännes metsänomistajista vastusti avohakkuita (von Boehm 2008, 38).

Moni koki jatkuvan kasvatuksen olevan hyvä vaihtoehto joillekin kuvioille ja pientiloille. Myös riistan elinolot ja turhilta istutuksilta välttyminen mainittiin. Eräs huomautti, että jatkuva kasvatusta on jo käytössä ilman aukkohakkuita. Osa kiinnostuneista epäili kuitenkin kustannustehokkuutta. Sauli Valkonen toteaa kirjassa *Tuottava metsänkasvatusta* (2005) artikkelissa ”*Eri-ikäisten metsiköiden kasvattaminen*”, ettei metsikkotalouden tarpeisiin kehitetty korjuutekniikkamme sovellu erityisen hyvin eri-ikäisrakenteisten metsien poimintahakkuihin, ja että riittävän tehokkaan, halvan ja tarpeeksi varovaisen korjuutekniikan kehittäminen on haastavaa. (Valkonen 2005, 115).

Jatkuvaa kasvatusta vastustaneet epäilivät eniten taimikon vakiintumista, korjuuvaurioita ja puun hintaa. Osalla oli kokemusta jatkuvasta kasvatuksesta ja osa vetosi tutkimuksiin. Joidenkin mielestä metsälöt ovat nykyäänkin jo liian pieniä. Eräs oli kommentoinut, että: ”*Olisin kiinnostunut, jos keksittäisiin tapa, jolla metsää voisi harvennata vahingoittamatta kasvamaan jääviä puita ja maapohjaa*”. Väite että, pienaukot ovat taimikolle liian pimeä kasvupaikka, pitäänee varmasti paikkansa muiden puulajien osalta, paitsi kuusen. Eräs vastaaja vetosi vuoden 1948 harsintahakkuiden kieltämiseen huonon tuoton vuoksi. Sanat jatkuva kasvatusta ja poimintahakkuut mielletäänkin helposti negatiivisiksi, kun taas termi eri-ikäisen metsän kasvatusta on kenties saanut neutraalimman leiman.

Kumelan ja Hännisen mukaan jatkuva kasvatusta kiinnostaa erityisesti pienmetsänomistajia ja virkistyskäyttäjiä, joilla metsänkasvatuksen päämääränä puuntuotannon sijaan on usein luontoarvojen säilyttäminen, sekä metsänomistajia, jotka ovat tyytymättömiä nykyisiin metsänhoito- ja hakkuutapoihin. (Kumela & Hänninen 2011.)

Metsien käsittelyä käytännössä osaavien määrä vähenee, ja neuvonnan merkitys korostuu. Näin on etenkin, jos jatkuvan kasvatuksen käyttö yleistyy. Menetelmään liittyy suuria odotuksia, mutta käytännön kokemuksesta sen soveltamisesta on harvoilla. Muutama vastaajista tosin ilmoitti kokemuksesta olevan. Lisäksi monilla metsäammattilaisilla menetelmään liittyy vahvoja ennakkoluuloja. Ammattilaisen pitäisi kuitenkin osata tasapuolisesti osoittaa erilaisten metsänkäsittelymenetelmien edut ja haitat sekä soveltuvuus kullekin kohteelle. Metsäammattilaisille uusien menetelmien salliminen merkitsee uuden opettelua ja vanhojen käsitysten poisoppimista, kuten Kumela ja Hänninenkin tutkimuksessaan toteavat. (Kumela & Hänninen 2011, 61.)

Suurin osa vastaajista ei ollut kiinnostunut muiden kuin pääpuulajiemme kasvattamisesta. Vajaa kolmannes olisi kiinnostunut. Syitä ei kysytty, koska lomakkeen pituutta ei haluttu enää lisätä. Aiemmissa kohdissa oli kuitenkin osa toivonut sekametsää. Syyt liittyvät todennäköisesti maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen. ”*Sekametsät koetaan yleisesti yhden puulajin metsiä viehättävämpinä*” (Kumela & Hänninen 2011, 59). Osa mainitsi kasvattavansa visakoivua ja lehtikuusta. Visakoivun kasvatusta taas liittyy vahvasti taloudellisiin syihin.

Noin puolet vastaajista ei ole kiinnostuneita vapaaehtoisesta metsänsuojelusta. 36 % olisi kiinnostunut, jos saisi tuloja siitä, ja 13 % on kiinnostunut muutenkin. Yksi vastaaja ilmoitti, että vajaa hehtaari on jo suojeltu. Eräs, joka ei ollut kiinnostunut, oli vastannut, ettei ole tarpeen pikku tontilla. Osa taas vastustaa metsien suojelua pitäen sitä tuhlauksena.

Säästöpuiden määrästä oltiin myös montaa eri mieltä. Noin puolet vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että nykyinen suositus on sopiva. 24 % haluaisi lisää säästöpuita ja 20 % vähentäisi niiden määrää. Eräs ehdotus oli 3 kpl/ha ja joku olisi valmis luopumaan niistä kokonaan. Toisaalta joku kertoi, että ”*voisi olla enemmänkin, koska olen tätä pyytännyt jo nyt*”. Säästöpuiden määrän lisäämistä haluavat ajattelevat todennäköisesti asiaa maiseman kannalta, kun taas määrän vähentämistä haluavat taloudellisuuden kannalta. Pieni vähemmistö ei osannut ottaa kantaa asiaan. Myös säästöpuiden

laatu vaikuttaa maisemaan. On eri asia jättää muutama suuri haapa kuin kymmenkunta pystyyn kuollutta kuusta. Säästöpuiden laadusta ei kuitenkaan kysytty.

Moni vastaajista ei ottanut vahvaa kantaa uudistamiskypsyysrajojen poistumiseen. Vain 3 % sanoi uudistavansa jatkossa metsää lyhyellä kiertojalla. Yksi heistä totesi, harkitsevansa hieskoivikoitten hakkuuta energiapuuksi ennen päätehakkuukypsyyttä. Toinen huomautti, että *”Heikkotuottoisilla alueilla tai väärän puulajin kasvupaikalla voisin harkita nopeampaa uudistusta.”*

Energiapuunkorjuusta eniten kiinnostusta oli herättänyt energiarangankorjuu. 26 % vastaajista taas ei ollut kiinnostunut energiapuunkorjuusta ollenkaan. Eräs kommentti oli, että: *”ei mitään järkeä, koska luonto vaatii myös omaa ravinnetta ja energiarangankorjuu on ”laiskaa metsänhoitoa” unelma, jolla paikataan laiminlyödyt taimikonhoito ja perkaus”*. Kumelan ja Hännisen tutkimuksessa kolme neljäsosaa olisi valmis lisäämään energiapuunkorjuuta. Kannonnosto herätti eniten vastustusta, kuten tässäkin opinnäytetutkimuksessa. Vain 9 % oli kiinnostunut kannonnostosta. Kumelan ja Hännisen mukaan puolet vastaajista vastusti kannonnostoa. Yhtenä syynä kantojen keruun vastustamiseen voi olla, että se koetaan ympäristö- ja maisemavaikutuksiltaan muita tapoja haitallisemmaksi (Kumela & Hänninen 2011). Energiapuunkorjuusta olisi voinut kysyä tarkemminkin, kuten vapaita kommentteja, mutta jälleen tulee vastaan kyseilyn pituus ja sen vaikutus vastausaktiivisuuteen.

Lisäksi toivottiin myös parempaa yhteydenpitoa metsänhoitoyhdistykseltä, enemmän päätäntävaltaa omien metsien käsittelyyn, sekametsää, suurilla metsätiloilla enemmän ylispuuhakkuita avohakkuiden tilalle ja paluuta pinta-alaverotukseen. Enemmistö oli kuitenkin tyytyväinen nykyiseen yhteydenpitoon ja tapaan käsitellä metsiä. Tyytyväisempiä olivat miehet, suurten tilojen omistajat ja metsien puuntuotantoa ja taloudellista arvoa korostavat. Luontoarvoja korostavat ja virkistyskäyttäjät toivoivat enemmän vaihtoehtoja nykyisten metsienkäsittelymenetelmien rinnalle, muttei yleensä korvaamaan niitä.

Kumelan ja Hännisen mukaan ne metsänomistajat, joille metsätalouden harjoittaminen oli säännöllistä (ja siten ammattimaisempaa), olivat tyytyväisiä nykyisiin metsänhoito- ja kasvatukseenmenetelmiin ja suosivat valtamenetelmää eli avohakkuu-viljely –ketjua vaihtoehtomenetelmien sijaan. Valtamenetelmän kannattajia oli eniten suurten tilojen omistajien, maa- ja metsätalousyrittäjien ja puuntuotantoa tavoitteissaan korostavien

keskuudessa, kun taas vaihtoehtoisten menetelmien kannattajia oli eniten pienmetsänomistajissa, palkansaajissa ja eläkeläisissä sekä virkistyskäyttöä ja luontoarvoja tavoitteissaan korostavissa metsänomistajissa. (Kumela & Hänninen 2011, 56.)

6 PÄÄTELMÄT

Tutkimuksen tekninen toteutus onnistui hyvin, vastausprosentti oli (suurin osa myöhästyneistä mukaan luettuna) jopa 45. Valittu otos oli sopivan kokoinen. Postikysely oli hyvä vastaajien kannalta, mutta työläs ja kallis tekijän kannalta. 71 % vastaajista piti postikyselyä hyvänä, tosin joku, joka jätti vastaamatta, olisi ehkä vastannut sähköpostikyselyyn.

Kyselylomakkeen muotoilua olisi vielä voinut parantaa, esimerkiksi mitä kysymyksiä otetaan mukaan ja mitä jätetään pois, vaihtoehtoja olisi joissain kohdissa voinut olla enemmänkin. Valmiit vaihtoehdot helpottavat vastaajaa, mutta omin sanoin kirjoitetuista saa enemmän tietoa. Tosin silloin moni ei välttämättä jaksa vastata.

Kyselyn ajankohta ja vastausaika olivat sopivat. Myöhästyneitä vastauksia olisi todennäköisesti tullut suunnilleen saman verran, vaikka vastausaikaa olisi pidennettykin. Myöhästyneet olisi voinut jättää huomiottakin, mutta näin saatiin entistä isompi ja luottavampi otos.

Tutkimuksen tulosten perusteella metsänomistajista huomattava osa kuului niin kutsuttuun monitavoitteisten ryhmään, jotka korostivat taloudellisten tavoitteiden lisäksi myös metsän aineettomia hyötyjä. Taloudellinen hyöty vaikutti kuitenkin olevan monelle tärkein tavoite. Tosin virkistyskäytön tärkeys korostui myös, ja osalle se olikin metsäomistuksen päätarkoitus.

Tyytymättömimpiä olivat luontoarvoja painottavat ja tyytyväisimpiä aktiivisesti metsään käsittelevät. Osa metsänomistajista kaipasi vaihtoehtoja nykyisten metsänhoito- ja käsittelymenetelmien rinnalle. Eri-ikäisrakenteiseen metsän kasvatukseen eli jatkuvaan kasvatukseen moni suhtautuu myönteisesti, mutta vastustajiakin on lähes yhtä paljon. Moni suhtautuu varovaisesti, eikä ota vahvaa kantaa asiaan. Jatkuvaan kasvatukseen myönteisesti suhtautuvia oli virkistyskäyttäjissä, pienten metsätilojen omista-

jissa sekä metsänomistajissa, joilla metsänkasvatuksen päämääränä on luontoarvojen säilyttäminen.

Osa toivoisi nimenomaan avohakkuiden tilalle vaihtoehtoisia menetelmiä. Jotkut ovat saattaneet pidättäytyä puukaupasta, koska sopivaa menetelmää ei ole ollut tarjolla, on tarjottu ainoastaan päätehakkua. Uusien, metsän jatkuvasti peitteellisenä pitävien vaihtoehtojen käyttäminen saattaisi houkutella heidätkin tekemään puukauppaa. Rajoitusten höllentämisen ja vaihtoehtojen lisääntymisen toivotaankin aktivoivan myös passiivisia metsänomistajia.

Vaihtoehtoisten menetelmien yleistymiseen vaikuttavat todennäköisesti puunostajien halukkuus tehdä puukauppaa metsänomistajia tyydyttävällä puun hinnalla, korjuun kustannukset sekä korjuuyrittäjien kalusto ja osaaminen. Vaihtoehtoiset metsänkäsitteilymenetelmät toimivat nykyisten menetelmien rinnalla, mutta niitä ei toivota korvaamaan nykyisiä menetelmiä. Jatkuva kasvatus tulee todennäköisesti toimimaan joillain kohteilla, mutta valtametelmää siitä tuskin saa. Muutosten hitaus ja virheet saattavat aiheuttaa pettymyksiä menetelmistä kiinnostuneille. Joustavuutta ja vaihtoehtoja erilaiset kohteet huomioon ottaen tarvitaan kuitenkin entistä enemmän.

Metsikön uudistamiseen lyhyellä kiertojalla suhtauduttiin yllättävän varovaisesti. Sen ajateltiin toimivan lähinnä väärän puulajin kasvupaikoilla. Uudistuskypsytyteen liittyvä lakimuutos ei todennäköisesti muuttaisi merkittävästi metsänomistajien hakkuukäytöstä yleensä, mutta pieni vähemmistö olisi kiinnostunut käyttämään mahdollisuutta. Ehkei suuria ylilyöntejäkään sitten ole niin paljon tiedossa lain muuttuessa. Vapauteen liittyy myös vastuu, mutta ainakin kyselyyn vastanneiden perusteella metsiä tahdotaan kohdella vastuullisesti. Tosin muutama epäili metsien käsittelyn olevan huolimattomampaa, jos rajoituksia ei olisi, ja esimerkiksi istuttamisen jäävän tekemättä.

Vajaa viidennes vastaajista oli suojelunmyönteisiä. Mutta yleisesti metsien suojelusta oltiin kiinnostuneita lähinnä, jos siitä saisi tuloja. Silti moni ei sitä hyväksy silloinkaan. Vain luonnon monimuotoisuutta painottavat ilmoittivat olevansa kiinnostuneita, vaikkeivät tuloja saisikaan. Muutosta asiaan ei erityisemmin kaivattu, ellei oteta huomioon yhtä vahvasti metsien suojelua vastustavaa.

Energiapuunkorjuu, etenkin energiarangankorjuu, kiinnostaa monia. Myös latvusmassan- ja kokopuukorjuu herättivät mielenkiintoa. Energiapuunkorjuuta voisi lisätä sopivilla kohteilla. Kannonnosto sen sijaan herättää selvästi muita enemmän vastustusta. Eniten pelätään ravinteiden häviämistä.

Suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista oli metsäsuunnitelma, mutta moni ei tuntunut olevan täysin perillä sen voimassaolosta eikä välttämättä sisällöstäkään. Moni oli osallistunut suunnitelman maastosuunnitteluun, mutta useampi ei ollut. Kaikilla ei ole tähän mahdollisuutta, mutta halukkaille pitäisi mahdollisuus yrittää tarjota. Nyt metsäsuunnittelu tosin elää murroskautta. Tarvetta suunnitelmille on varmasti jatkossakin, myös sähköisille versioille. Myös yhteydenpidon tulisi muuttua yhä enemmän sähköiseen muotoon, mutta liukuvasti. Vielä enemmistö ei ole valmis muutokseen, mutta osalle tämä sopisi.

Metsänomistajalla on oikeus harjoittaa tavoitteidensa mukaista metsänkäsittelyä. Uusien menetelmien oppiminen ja soveltaminen vievät aina aikaa. Uudistuvan metsälain tarkoituksena on kuitenkin huomioida mahdollisimman hyvin erilaiset tarpeet, lisätä metsänomistajan vapautta käsitellä metsiään toivomallaan tavalla ja aktivoida passiivisia metsänomistajia sekä näin lisätä metsätalouden kannattavuutta.

LÄHTEET

- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta. 2013. Lausuntopyyntö. Luonnos 8.2.2013. Saatavissa:
http://www.mmm.fi/attachments/mmm/lausuntopyynnot/6EH4q2JkE/Hallituksen_esitys_metsalain_ja_rikoslain_muuttamisesta_luonnos.pdf [viitattu 25.3.2013].
- Horne P., Haltia E. & Rämö A. 2010. Metsänomistajien suhtautuminen erilaisiin metsänhakkuutapoihin. 20.12.2010. MEMO-työryhmä. Saatavissa:
http://www.mmm.fi/attachments/metsat/newfolder_145/5vYKleoPJ/Metsanomistajien_suhtautuminen_erilaisiin_metsanhakkuutapoihin,_Paula_Horne,_PTT.pdf [viitattu 16.2.2013].
- Hynynen, J., Valkonen, S. & Rantala, S. toim. 2005. Tuottava metsän kasvatusta. Hämeenlinna: Metsäkustannus Oy.
- Hänninen, H. 2010. Metsänomistusrakenteen muutos ja palvelutarpeet. Metlan hanke 3458. 27.1.2010. Saatavissa: <http://www.metla.fi/hanke/3458/hanninen-fellman-28012010.pdf> [viitattu 16.2.2013].
- Hänninen, H. 2008. Teoksessa Tapion taskukirja, toim. Rantala, S. 25. uudistettu painos. Hämeenlinna. Metsäkustannus Oy.
- Karppinen, H. & Hänninen, H. & Ripatti, P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 852.
- Kumela, H. & Hänninen, H. 2011. Metsänomistajien näkemykset metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamisesta. Metlan työraportteja. Saatavissa:
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp203.htm>. [viitattu 17.2.2013].
- Laki Metsänhoitoyhdistyksistä 1998. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980534> [viitattu 9.4.2013].
- Maanomistajainliitto. 2013. Metsien suojeleminen. Saatavissa:
<http://www.maanomistajainliitto.fi/metsien-suojeleminen.shtml> [viitattu 20.3.2013].

Mehta.fi. Metsän jatkuva kasvatusta. Ekometsäntaloudenliitto ja Pohjois-Pohjanmaan hyvän metsänhoidon yhdistys ry. Saatavissa:

<http://www.mehta.fi/fi/metsanjatkuvakasvatus.html> [viitattu 24.3.2013].

Meriluoto, M., Soininen, T. 2002. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. 2. painos. Hämeenlinna: Metsälehtikustannus Oy.

Metla 2013. Hanke 3458. Perhemetsätalous ja metsäpolitiikka. Saatavissa:

<http://www.metla.fi/hanke/3458/#tulokset> [viitattu 16.2.2013].

Metsähallitus. 2012. Natura 2000 -alueilla suojellaan luontotyyppisiä ja lajeja. Saatavissa:

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/luonnonsuojelu/suojelualueet/Natura2000alueet/Sivut/Natura2000alueillasuojellaanluontotyyppijalajeja.aspx> [viitattu 20.3.2013].

Metsälaki 1996. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093> [viitattu 17.1.2013].

Metsälehti. 2012. Uusi metsälaki huomioi erilaiset tarpeet. 5.7.2012. Saatavissa:

<http://www.metsalehti.fi/Metsalehti/Metsauutiset/2012/7/Uusi-metsalaki-huomioi-erilaiset-tarpeet/> [viitattu 9.1.2013].

Metsänhoitoyhdistys 2013a. Tietoja metsänhoitoyhdistyksestä. Saatavissa:

http://www.mhy.fi/mhy/metsanomistajanasialla/fi_FI/index/ [viitattu 4.2.2013].

Metsänhoitoyhdistys 2013b. Metsänhoitoyhdistyksen esittely. Saatavissa:

http://www.mhy.fi/luumaki/esittely/fi_FI/metsanhoitomaksu/ [viitattu 4.2.2013].

Metsänhoitoyhdistys 2013c. Puumarkkinat. Saatavissa:

http://www.mhy.fi/luumaki/puumarkkinat/fi_FI/suunnitelma/ [viitattu 4.2.2013].

Metsänhoitoyhdistys 2013d. Metsäsuunnittelu. Saatavissa:

http://www.mhy.fi/luumaki/asiantuntijapalvelut/fi_FI/metsasuunnittelu/ [viitattu 4.2.2013].

Metsänhoitoyhdistyslaki remonttiin. 2012. MMM. 24.5.2012. Helsinki. Saatavissa:
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/120524_mhy.html [viitattu 13.5.2013]

Metsätilastollinen vuosikirja. 2012. Metsien monikäyttö. Saatavissa:
http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/julkaisut/vsk/2012/vsk12_06.pdf [viitattu 15.4.2013].

Metsätilastollinen vuosikirja. 2012. Metsävarat. Saatavissa:
http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/julkaisut/vsk/2012/vsk12_01.pdf [viitattu 15.4.2013].

MTK. 2012. Metsälaki. Saatavissa:
http://www.mtk.fi/metsa/metsapolitiikka/Kotimaan_metsapolitiikka/fi_FI/metsalaki/
[viitattu 8.2.2013].

MTK:n tiedote. 2012. Metsänomistajat odottavat toiveikkaina uudistuvaa metsälakia. 17.8.2012. Saatavissa:
http://www.mtk.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotteet_2012/elokuu/fi_FI/metsalaki/
[viitattu 18.4.2013].

Mäkipää, J. 2012. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Pirkan metsänomistajien mielipide metsän arvoista ja käsittelymenetelmistä. Opinnäytetyö 2012. Saatavissa:
[https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/48296/Makipaa%20Juha.pdf.pdf](https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/48296/Makipaa%20Juha.pdf.pdf?f?sequence=1)
f?sequence=1 [viitattu 11.2.2013].

Niemi, S. 2012. Uusi metsälaki toisi metsänomistajille vapautta ja vastuuta. Maaseudun tulevaisuus 17.8.2012. Saatavissa:
<http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/mets%C3%A4/uusi-mets%C3%A4laki-toisi-mets%C3%A4nomistajille-vapautta-ja-vastuuta-1.22284> [viitattu 13.1.2013].

Rämö, A. & Toivonen, R. 2009. Uusien metsänomistajien asenteet, motiivit ja aiomukset metsiin ja metsänomistukseen. Saatavissa:
www.ptt.fi/dokumentit/rap216_1802091232.pdf [viitattu 6.2.2013].

Tapio 2007. Hyvän metsänhoidon suositukset. 2. painos. Helsinki: Metsäkustannus Oy.

Tapio 2008. Tapion taskukirja. Rantala, S. toim. 25. uudistettu painos. Hämeenlinna: Metsäkustannus Oy.

Valkonen, S. 2005. S. 114. Teoksessa Tuottava metsänkasvatus. Hämeenlinna: Metsäkustannus Oy.

Valkonen, S., Sirén, S. & Piri, T. 2010. Poiminta- ja pienaukkohakkuut –vaihtoehtoja avohakkuulle. Tampere: Metsäkustannus Oy.

von Boehm, A. 2008. Vihreän metsäsuunnitelman kysyntä yksityismetsänomistajakunnassa. Helsingin yliopisto, metsäekologian laitos. Saatavissa: <http://wwf.fi/mediabank/1031.pdf> [viitattu 2.4.2013].

Walsh, M. & Valkonen, S. Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamistyöryhmä. Saatavissa: http://www.mmm.fi/attachments/metsat/newfolder_145/5urxPFEZd/Walsh_esitys.pdf [viitattu 6.2.2013].

26.3.2013

Arvoisa metsänomistaja!

Olen metsätalouden opiskelija Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyönäni kyselytutkimusta yhteistyössä Luumäen metsänhoitoyhdistyksen kanssa.

Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää metsänomistajien näkemyksiä erilaisista metsänkäyttömuodoista ja metsälain tulevista muutoksista. Tavoitteena on myös kartoittaa metsänkäsittelyyn liittyviä toiveita ja tavoitteita.

Teidän vastauksenne on tutkimuksen onnistumisen ja tulosten luotettavuuden kannalta erittäin tärkeä. Kysymykset ovat pääosin monivalinnaisia, ja vastaaminen vie aikaanne alle 15 minuuttia.

Kirjeen mukana on vastauskuori, jonka postimaksu on valmiiksi maksettu. Pyydän Teitä vastaamaan kysymyksiin ja postittamaan kyselylomakkeen mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään 10.4.2013. Kyselyn tiedot käsitellään luottamuksellisina ja nimettöminä.

Suuret kiitokset avustanne!

Ystävällisin terveisin

Noora Jämsén
Korkeavuorenkatu 18 B 12
48100 Kotka
Puh. 040 078 3990
noora.jamsen@student.kyamk.fi

Jarmo Haimila
Luumäen metsänhoitoyhdistys ry
Riihitie 1, 54500 Taavetti
Puh. 0500-556 913
jarmo.haimila@mhy.fi

Metsälaki uudistuu

Maa- ja metsätalousministeriön asettaman työryhmän esitys metsälain uudistamisesta valmistui viime kesänä. Lakiehdotus on nyt lausuntokierroksella ja uusi laki astunee voimaan ensi vuonna.

Suurin muutos lienee uudistuskypsyysrajoista luopuminen, eli metsän saa jatkossa uudistaa minkä ikäisenä ja kokoisena vain. Uuden metsän syntymisestä hakatun tilalle pitää huolehtia vain, jos uudistushakkuun pinta-ala on yli puoli hehtaaria.

Etelä-Suomessa aikaa taimikon aikaansaamiseen on seitsemän, Pohjois-Suomessa 20 vuotta. Uudistamisvelvoite on täytetty, kun alueella on elinkelpoinen, puolimetrisen taimikko. Nykyvaatimus taimikonpituudelle on 1,3 metriä.

Metsänkäyttöilmoitus pitää tulevaisuudessa jättää seitsemän päivää ennen hakkuuta. Nykyinen määräaika on kaksi viikkoa.

Erityisen tärkeiden elinympäristöjen listaan lisätään muutama uusi kohde (mm. metsäkorte- ja muurainkorpi) ja vanhoja määritellään tarkemmin. Lakiin kirjataan myös, että pykälän tarkoittamat kohdet ovat pienialaisia ja selvästi ympäristöstään erottuvia.

Yläharvennus (eli suurimpien puiden poisto), pienaukkohakkuut ja jatkuva kasvatusta ovat jatkossa normaaleja metsänkäsittelymuotoja siinä missä nykyiset avohakkuut ja harvennukset. Käsittelyalueelle on kuitenkin jätävä minimimäärä hyväkasvuisia ja -laatuisia puita. Puolen hehtaarin pienaukkoja ei voi tehdä viereen ja välttää näin metsän uudistaminen. Vähätuottoisilta ojitetuilta soilta sen sijaan saa hakata puut eikä niille tarvitse perustaa uutta metsää.

Metsän saa uudistaa jatkossa myös esimerkiksi kynäjalavan, tervalepän tai saarnen taimilla, jos ne sopivat kasvupaikalle.

Käsitteitä

Energiapuu: Puubiomassaa, jolla tuotetaan energiaa ja jonka alkuperäinen puunkoostumus on säilynyt.

Jatkuva kasvatust: Tarkoittaa käytännössä eri-ikäisen metsän kasvatusta, (josta käytetään myös nimitystä metsänhoidollinen harsinta). Tavoitteena on säilyttää metsä pysyvästi peitteellisenä ja puusto lähes muuttumattomana. Metsää käsitellään usein toistuvilla ja lievillä hakkuilla, joissa poistetaan suurimpia puita tai puuryhmiä. Metsä uudistuu poistettujen puiden paikoille syntyneisiin pienaukkoihin.

Kokopuu: Kaadettu ja karsimaton puu, juuristo pois lukien

Latvusmassa: Hakkuun sivutuote. Latvusmassaan kuuluvat latvat, oksat, neulaset ja lehdet sekä hakkuualalle jäävä pienikokoinen puu (ns. raivauspuu)

Metsälain 6 §: Jos hakkuun kohteella on metsän monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman tai metsän monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan toteuttaa kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>

Pienaukkohakkuu: Metsikkö uudistetaan vähitellen hakkaamalla pieniä aukkoja, jotka taimettuvat luontaisesti. Tulevan lain mukaan puolen hehtaarin ja sitä pienemmän aukon voi jättää uudistumaan luontaisesti.

Ranka: Karsittu runko. Termiä käytetään ensisijaisesti pienikokoisesta puusta.

Uudistamiskypsyysraja: Nykyinen laki määrää, että metsän saa uudistaa vain, jos puuston järeys tai ikä on riittävä. Tarkat rajat on säädetty valtioneuvoston asetuksella ja ne on koottu myös Tapion hyvän metsänhoidon suosituksiin.

Tausta**1. Vastaajan sukupuoli**

- mies
 nainen

2. Vastaajan ikä _____**3. Vastaajan ammatti**

- opiskelija
 palkansaaja
 yrittäjä
 eläkeläinen
 muu

4. Kuinka kauan olette omistanut metsää?

_____

5. Miten metsänne on hankittu? (jos eri tapoja, voitte rastia useammankin vaihtoehdon)

- ostettu
 saatu perintönä
 saatu lahjana
 avioliiton kautta
 muuten

6. Metsiennne kokonaispinta-ala (noin)

_____ ha

7. Etäisyys tilallenne

- asun tilalla
 asun muualla Luumäellä
 en asu Luumäellä,

kotikunta (vapaaehtoinen):

_____

8. Omistatteko vapaa-ajan asunnon Luumäellä?

- kyllä
 en

9. Onko tiloillanne metsäsuunnitelma?

- kyllä, voimassaoloaika?
 _____
 ei
 en tiedä

Vastaajan aktiivisuus ja metsän käsittely**10. Kuka hoitaa metsäanne? (Ei koske hakkuita)**

- hoidan itse
 sukulainen
 mhy
 joku muu
 metsääni ei hoideta

11. Mitä kaikkia hakkuu- ja hoitotöitä teette itse tilallanne?

- istutusta
 heinäystä
 taimikonhoitoa
 hankintahakkuuta
 en tee itse hakkuu- tai hoitotöitä tilalla

12. Jos tilallanne on metsäsuunnitelma, onko metsänkäsittely ollut suunnitelman mukaista?

- kyllä
 osittain
 ei juuri

13. Osallistuitteko nykyisen metsäsuunnitelman maastosuunnitteluun?

- kyllä
- en
- minulle ei tarjottu mahdollisuutta

14. Osallistuitteko viimeisimmän päätetehakkuun leimikonrajaukseen?

- kyllä
- en
- minulle ei tarjottu mahdollisuutta

Suhde metsään

15. Mikä on metsänomistuksenne pääasiallinen tarkoitus?

- pääelinkeino
- sivuelinkeino
- sijoitus
- virkistyskäyttö
- muu

16. Millainen on Teidän tarkoituksiinne nähden hyvä metsä?

- hyvin hoidettu talousmetsä
- talousmetsä, jossa luonnonhoitoon on kiinnitetty erityistä huomiota
- luonnontilainen metsä
- suojeltu metsä
- muu, minkälainen?
_____

17. Olisiko metsienne käsittely erilaista, jos saisitte päättää siitä ilman mitään lainsäädännön rajoituksia? Jos, niin millaista se olisi?

---

18. Onko metsällänne virkistyskäyttöä? (Voitte valita useita)

- marjastus
- sienestys
- metsästys
- patikointi
- muu, mikä? _____

19. Kuinka tärkeänä pidätte sitä?

- erittäin tärkeänä
- tärkeänä
- en kovin tärkeänä

Toiveet ja tavoitteet

20. Mitä mieltä olette jatkuvasta kasvatuksesta ja pienaukkohakkuista?

- olen kiinnostunut, miksi?
_____
- en ole kiinnostunut, miksi?
_____
- en osaa sanoa

21. Olisitteko kiinnostunut muiden kuin pääpuulajiemme (mänty, kuusi, raudus- ja hieskoivu) kasvattamisesta?

- kyllä
 en

22. Oletteko kiinnostunut vapaaehtoisesta metsänsuojelusta?

- kyllä
 kyllä, jos saan tuloja siitä
 en

23. Mikä on mielestänne hyvä määrä säästöpuita?

- nykyinen suositus, 5 kpl/ha on sopiva
 enemmän
 vähemmän

24. Oletteko tietoinen metsälain 6 §:n mahdollistamista erikoishakkuista?

- kyllä
 en

25. Vaikuttaako uudistamiskypsyysrajojen poistuminen metsänkäsittelyynne?

- kyllä, aioin jatkossa uudistaa metsää lyhyellä kiertojalla
 ei juuri
 ei lainkaan
 en tiedä vielä

26. Jos haluaisitte nyt käsitellä metsäänne, mitkä olisivat tärkeimmät asiat?

- heti saatavat tulot
 hyvä metsänhoito ja myöhemmät tulot
 virkistysarvot
 luonnon monimuotoisuus
 maisema

27. Mitä mieltä olette energiapuuhakuista? (Valitkaa kaikki, joista olette kiinnostunut)

- kokopuukorjuu
 energiarangankorjuu
 latvusmassankorjuu
 kannonosto
 en ole kiinnostunut energiapuunkorjuusta

28. Terveiseni tähän opinnäytetutkimukseen liittyen

---

29. Olisitteko mieluummin vastannut tähän kyselyyn sähköisenä?

- kyllä
 en

Kiitos vastauksestanne!